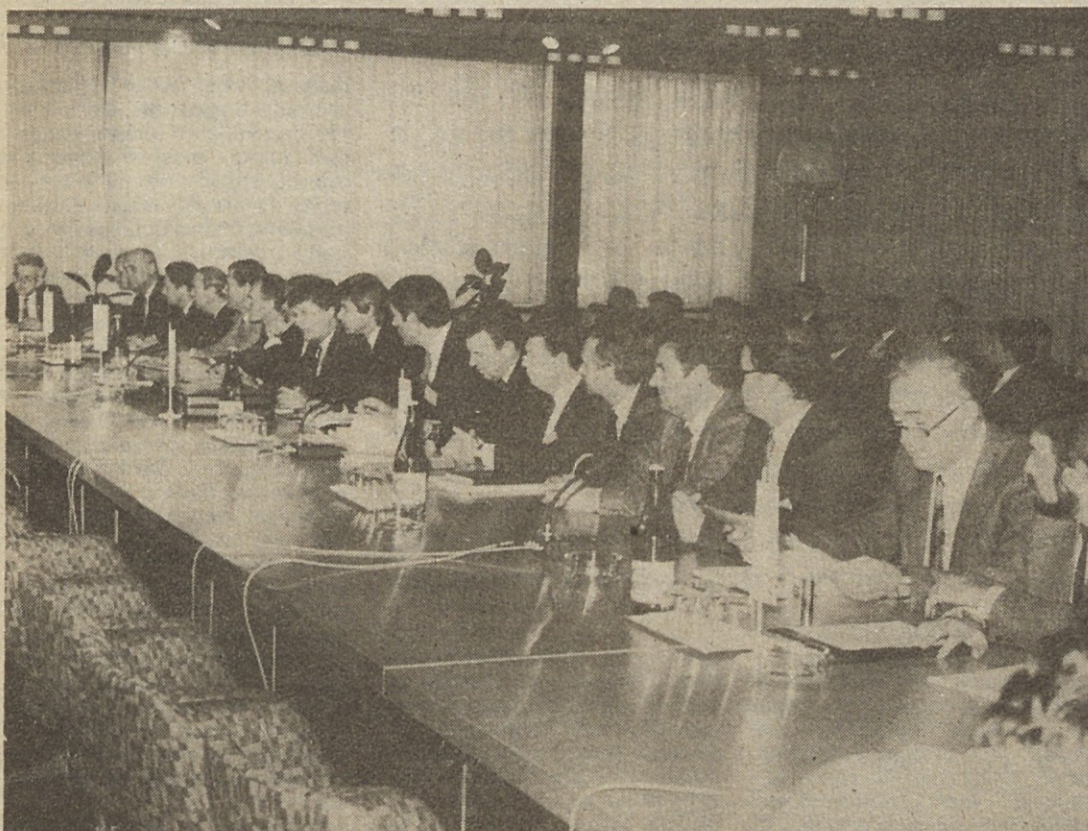


Iskra

40



14. konferenca trženja Iskre

»Današnje jugoslovansko okolje nikakor ni naklonjeno tistim, ki so se usmerili v izvoz, predvsem na konvertibilno tržišče — strahotna napaka pa bi bila, če bi se s konvertibilnega preusmerili izključno na klirinško tržišče, kot želijo nekateri v Jugoslaviji.«

To sta misli, izrečeni na pravkar končani konferenci trženja Iskre, tradicionalnem delovnem dogovoru, ki je bilo tokrat že štirinajstič, prvič pa so se ga hkrati udeležili Iskrini izvozniki, uvozniki in tržniki iz Jugoslavije, da bi tako poudarili enovitost obravnave vseh tržišč.

Konferenca je bila izredno kritična, ob tem, da vzrokov za stagnacijo in celo zaostajanje izvoza in prodaje širokopotrošnih izdelkov doma, ni iskala le v »okolju«, pač pa predvsem znotraj Iskre — od investicij, razvoja, proizvodnje do trženja in tudi organizacijskih in vodstvenih problemov. Med te subjektivne krivice, ki pa vedno le niso samo Iskrini, je konferenca uvrstila tehnološko zaostajanje Iskre, prepočasno osvajanje novih programov, premajhno poslovno zanesljivost, premajhno znanje na posameznih segmentih trgov in prepočasno reagiranje na spremembe, razpršenost trženja, premajhno selekcijo kupcev, prepočasno usposabljanje za nove vrste ponudb, zlasti za kompleksne posle, premajhne naložbe v osvajanje novih tržišč in nenazadnje slabo informatiko.

Lado Drobež

14. konferenca trženja Iskre

Na Brdu pri Kranju je bila konec minulega tedna, 7. in 8. novembra tradicionalna Iskrina konferenca trženja. Letos so se je prvič hkrati udeležili Iskrini tržniki v tujini in domovini, seveda pa so bili prisotni tudi predstavniki Iskrinih proizvodnih organizacij, vodstvo SOZD Iskra in pa številni ugledni gostje — Marko Bulc, Henrik Marko, Zdenko Mir, Ferdinand Trupej, Stane Možina, Jožko Vučemilo in Marjan Cvar.

Konferenca je obravnavala Iskrino trženje po regijah in delovnih organizacijah v tem letu, analizirala načrte za leto 1986, nadalje je preučila mesto trženjske dejavnosti v načrtih za reprodukcijo Iskre ter usmeritve in potek prenove Iskre Commerce, vlogo komercial v proizvodnih delovnih organizacijah pri trženju doma in v tujini ter delitev dela v trženju med proizvodnjo in Iskro Commerce. Vso pozornost so na konferenci namenili tudi delu Iskrinih poslovnih enot v tujini in v domovini.

14. konferenco trženja Iskre je odprl direktor Iskre Commerce Janez Vipotnik. Uvodno besedo je imel zatem v odsotnosti predsednika KPO SOZD Iskra Borisa Lasiča, ki je zbolel, v.d. člana KPO Ilja Medič. Med drugim je poudaril, da je bila Iskrina investicijska politika zaradi gospodarskega položaja in tudi ekonomske politike v Jugoslaviji v minulih letih povsem napačna. Posledica tega in drugih vzrokov je v vse slabših Iskrinih rezultatih. Na prvo mesto je Ilja Medič postavil Iskrin izvoz na konvertibilno tržišče, pri čemer je dejal: »Iskra je v minulih letih sicer izvoz povečevala, vendar pa se je konvertibilni del nižal, povečeval pa se je kliring.«

Obširno se je dotaknil tudi ekonomičnosti poslovanja. V zvezi z njo je poudaril, da je v minulih petih letih nazadovala, v tem obdobju pa nam je rentabilnost padla za skoraj tretjino.

»Ne ustvarjamo nobene tekoče akumulacije,« je dejal, »zaradi dinarskega dohodka, ki nam ga inflacija sproti odnese, devizne pa tudi nimamo, nismo sposobni niti ene same večje reprodukcije. Vzrok je tudi v strukturi sredstev in verjetno se ne bom zmotil, če trdim, da imamo le 10% lastnih sredstev, vse drugo pa so tuji viri — bodisi bančni, bodisi tujih finančnih institucij.«

Med vzroke za poslabšanje Iskrine poslovne uspešnosti je uvrstil cene, nadalje cene kapitala in sistem odplačil v Jugoslaviji, »ko dimenzij tečajnih razlik danes sploh ne znamo izračunati«. Med problemi je navedel zlasti devizno politiko, ki nestimulativno deluje na izvozni del gospodarstva. »Ni odveč, če ponovim, da je Iskra praktično brez tistih materialnih sredstev, s katerimi bi morali že v bližnjem obdobju opraviti prestrukturiranje in inovirati proizvodni program«, je dejal Ilja Medič.

Med notranje slabosti je uvrstil na prvo mesto proces dezintegracije Iskre, predvsem zaradi zunanjih pritiskov, ne-

spoštovanje dogovorov in krepitev podjetniške avtarkije na najnižji ravni, med drugim pa tudi neracionalno poslovanje s sredstvi (zaloge, terjatve, nedokončana proizvodnja). »Mislim, da se ne bom dosti zmotil,« je dejal, »če trdim, da obrnemo poslovna sredstva komaj enkrat, s takšno strukturo, kot jo imamo pa nihče ne more preživeti. Največjo pozornost moramo zato nameniti temu, da bo blago hitreje prišlo na tržišče in da bo čim manj zapadlih terjatev.«

Obširno je spregovoril tudi o samem izvozu in dejal tole: »Najti moramo edino možno rešitev, ta pa je večji izvoz. Z

delavci na domačem tržišču se moramo dogovoriti, da sprostijo vezavo, ki jo imamo v zalogah blaga, predvidenega za domači trg in v domačih terjativah, izvozni del Iskre — tukaj ne mislim samo delavcev v zunanji trgovini, pač pa vse: od razvojniki do proizvodnje in trženja pa morajo narediti skoraj nemogoče — zelo povečati izvoz. Toda rezerve so.«

Dopoldanski del prvega dne konference se je nato nadaljeval s številnimi referati Iskrinih predstavnikov ter pozdravnimi govori gostov. Zaradi aktualnosti objavljamo povzetek teh referatov in govorov posebej, ob tem, da bomo prispevek predstavnikov Iskre Commerce podrobneje predstavili v prihodnji, slavnostni številki našega tednika. Popoldanski del konference je bil namenjen Iskrinim tržnim usmeritvam in predstavitvi novosti v izdelčni ponudbi Iskre. V njem so sodelovali glavni direktorji in predstavniki delovnih organizacij.

Drugi, zadnji dan konference se je začel z razpravo o poročilih prvega dne, na dnevnem redu pa sta bili tudi reintegracija Iskre, o njej je spregovoril Ivo Banič, in prenovo Iskre Commerce, ki jo je predstavil Janez Vipotnik.

Ob zaključku konference so udeleženci pregledali delo konference, povzetek sklepov konference pa objavljamo v našem glasilu.

Lado Drobež



Miloš Kobe:

»Prisotni v vseh razvojnih opredelitvah«

Na konferenci trženja Iskre je imel odmeven referat član KPO SOZD Iskra Miloš Kobe. To je med drugim dejal:

Gotovo ni potrebno razlagati, da je svet na pragu postindustrijske, ali informacijske družbe in, da je večina razvitih dežel v to družbo res tudi vstopila. Tudi ni treba omenjati drugih kazalcev, kot dejstva, da bo v letu 2000 po vseh napovedih manj kot 10% prebivalstva zaposlenih v industriji in manj kot 2% v kmetijstvu, vse ostalo pa na raznih uslužnostnih, ali pa v širšem smislu softverskih dejavnostih. Značilna za te visoke tehnologije je ključna zadeva, da vse sloni na znanju, ki je dobilo povsod mesto odločilnega faktorja v družbeni reprodukciji. Priča smo trenutku, da se vse družbe na nek način borijo, da bi si izborile za bodočnost ustrežno mesto v svetovni delitvi dela in dohodka. Tudi pri nas nismo nobena izjema v teh dilemah, še več, te dileme se ujemajo z obdobjem sprejemanja srednjeročnih in dolgoročnih planov tako v Sloveniji, kot v Jugoslaviji in seveda Iskra in njena pozicija v odnosih do teh razvojnih opredelitev in prizadevanj, hkrati pa kot nosilka novih informacijskih tehnologij, je največji tovrstni sistem v Jugoslaviji in mora vplivati na razvojne odločitve v Sloveniji in Jugoslaviji ter skušati vzbuditi tudi ukrepe za njihovo izvedbo in seveda tudi prevzemati obveznost, da bo eden izmed glavnih izvedbenih nosilcev tehnološko-informacijske revolucije.

Mnogi nas prehitujejo

Res je, da so sistemske razmere trenutno skrajno neugodne za

razvoj novih tehnologij. Znanje ni vzpodbujeno. V veliki meri vlada uravnalovka, povprečje, neselektivnost, dostikrat občutimo, da se Iskra ravna po najslabšem, da se izgube socializirajo, da imamo predvsem elemente tako imenovane dogovorne in ne tržne ekonomije, in da to ovira uvajanje novih tehnologij kot temelja bodoče reprodukcije. Priča smo seveda tudi vztrajanju na razvojnih parametrih preteklih desetletij, to so intenzivnost v energiji, intenzivnost v surovinah, intenzivno manualno zaposlovanje — vse to, kar v razvitih deželah intenzivno opuščajo. Pa ne samo razviti — nove tehnologije hitro prodirajo tudi v tretji svet, na Daljnji vzhod, v Južno Ameriko, v sredozemske dežele in dežele SEV in niso redke dežele, ki so bile še pred dvema desetletjema precej za nami, nas pa zdaj rapidno prehitevajo.

Jasno je, da ima Iskra z vsemi možnimi sredstvi dolžnost podpirati tako usmeritev za vključevanje družbe v te svetovne tokove informacijske revolucije. Vsak dan nalletimo na izredno velike težave pri premagovanju odporov, ki so na vseh mogočih točkah in so obarvani z navidezno in kratkoročno socialo. Mislim, da se moramo enkrat resnično dogovoriti za večjo stopnjo agresije s strani Iskre do odločanja o uporabi družbene akumulacije v nadaljnjih obdobjih, hkrati pa moramo tudi sami pokazati več hitre in operativne odzivnosti o konkretnih predlogih in ponudbah. Rad bi ocenil, da smo uspeli v verbalnih opredelitvah.

Odločitve eno — praksa drugo?

Naše opredelitve do novih tehnologij so dobile mesto v srednjeročnih in dolgoročnih planih Slovenije, vendar pa lahko hkrati rečemo, da nismo zadovoljni s prakso že sprejetih odločitev, ki kot verižna reakcija na nek način grozijo z razvojno kontinuiteto starih reprodukcijskih struktur in starih razvojnih parametrov. Predvsem nismo zadovoljni, ker ne vidimo opredeljenih ukrepov za realizacijo sicer lepih in po našem mnenju pravilnih planskih opredelitev. Zato jih bo Iskra še naprej morala vztrajno predlagati. Ne gre za nikakršne dotacije, kot nam to

mnogi zmotno očitajo, ampak za nekatere motivacijske elemente, ki naj bi govorili v prid uvedbi ključnih novih infrastruktur na bazi novih tehnologij, ki so potrebni ne samo Iskri, ampak predvsem vsemu gospodarstvu in vsej družbi. V enem mesecu smo predložili zbornico in izvršnemu svetu osnovne Iskrine usmeritve, ki jih poznate, ki temeljijo na mikroelektroniki, na teleinformatiki, na računalništvu, na sodobnih komponentah, na elektronskih sklopih, na sistemih aktorike. V vsakem primeru podpiramo pobudo, ki jo je dala Gospodarska zbornica Slovenije, da se na okroglih mizah ustrezno družbeno predstavijo in verificirajo pomembni projekti, med katerimi naj bi bila zlasti naša projekta Mikroelektronika in Teleinformatika. Hkrati pa posebej poudarjamo, da skoraj vsi naši projekti izkazujejo sorazmerno visoke dohodkovne in izvorne učinke in predvsem temeljijo na visokih dodanih vrednostih tako, da lahko upravičeno trdimo, da predstavljajo kvaliteten premik v smeri osvajanja novih tehnologij in nove družbeno-razvojne strukture.

Pričakujemo torej kritičen, vendar kljub temu pozitiven odnos družbe do teh projektov, ob vsej ustreznih materialni in moralni podpori, brez katerih takih infrastruktur ne more biti, ker jih nobena dežela do sedaj ni zgradila brez ustreznega vpliva družbenih vodstev.

Sodelovanje s sorodnimi sistemi

Logična posledica želja Iskre, kot nosilke razvoja mora biti seveda njena odprtost v slovenski prostor. Še bolj in vsestransko se bomo morali povezovati s sorodnimi sistemi iste panoge, z uporabniškimi sistemi s področja strojearadnje, procesne opreme in drugih področij. V tem moramo iskati nove kvalitete na osnovi skupnih projektov, skupnih vlaganj, skupnih sistemskih in tržnih nastopov, v povezanosti v opredelitvah do družbe.

Rad bi izpostavil odnos z Gorenjem. V preteklih dneh smo jasno opredelili, da moramo organizirano sedati za isto mizo in sicer, tako na področjih, na katerih smo

enotni, kot tudi tam, v katerem smo še vedno različnega mnenja. Tudi teh področij je nekaj. Sodimo, da moramo tudi ta, slednja področja obravnavati skupno in strpno in, da to ne sme biti ovira za sodelovanje tam, kjer je to možno.

V jugoslovanskem prostoru se srečujemo v zadnjem obdobju s t. im. aktualnostjo skupnih projektov, ki jih navajajo tako strategija tehnološkega razvoja, ki je sedaj v sprejemanju, kot tudi srednjeročni plan razvoja Jugoslavije. Vsekakor moramo opredeliti, da je to načelno lepa zamisel, hkrati pa tudi reči, da postajamo na nek način zaskrbljeni. Če so to projekti tipa Jugo, se nam zdi, da se to utegne izroditi v neke vrste mehanizem za redistribucijo akumulacije iz nekega centra, ne da bi hkrati pri tem uporabili objektivizirane svetovne ekonomske kriterije in, da seveda v takem kontekstu smo do teh projektov — načelno gledano — rezervirani. Vprašujemo se namreč o kriterijih za vstop v projekt, ali bodo to ekonomski ali politični kriteriji. V materialih o teh projektih je malo govora o ciljih, še manj pa o kriterijih. Zelo podpiramo pobudo Gospodarske zbornice, ki je predlagala izrazite kriterije kot so neto izvozni efekt, visoka dodana vrednost, nova tehnološka osnova, tržišče, saj mislimo, da lahko predstavlja bistveno kvaliteto osnovo. Menimo, da se je v akcijo treba vključiti, zlasti v povezavi z drugimi organizacijami v Sloveniji. Tako se vključujemo v predvideni skupni jugoslovanski projekt mikroelektronike, z Gorenjem v skupni projekt gospodinjskih aparatov, potem je tukaj še projekt integriranih teleinformatičnih sistemov in sicer prav zaradi naskoka, ki ga trenutno imamo. V splošnem je položaj glede sistema teh skupnih projektov še nejasen.

Mislim, da je treba spregovoriti tudi nekaj besed o odnosih z velikimi sistemi. Lahko bi rekli, da z vsemi velikimi sistemi z našega področja, tako z Elektronsko industrijo v Nišu, kot tudi s Čajevcem in Nikolo Teslo imamo in smo imeli razne kontakte in dogovarjanja, toda brez večjih, kvalitetnejših odnosov, kot so sorazmerno velika kupoprodajna medsebojna menjava. Ovira je seveda različnost koncepcij, ki izhajajo iz različnih pogojev gospodarjenja, ker so vse te strukture podvržene parcialnim in avtonomnim republičkim sistemskim rešitvam in podporam. S tem imamo seveda različne pozicije v tej parcializirani in dogovorni avtonomiji. Lahko bi rekli, da je to osnovni vzrok, da nedelovanje tržnih odnosov in neizpostavljanje tržnim ekonomskim kriterijem na dajo motivacije za večje rezultate v skupnih nastopih, vsaj ne v jugoslovanskem prostoru, ki bi predstavljal neko višjo kvaliteto. Kljub temu pa moramo vztrajno težiti za tem, zlasti v odnosih na zunanjem trgu, ker ta seveda ni dogovoren in tam nam lahko konkurenca v tem izredno veliko škodi.

Zato moramo biti vztrajni in iniciativni, iskati moramo oblike dogovarjanja, sodelovanja.



Miloš Kobe



Rado Faleskni



Ilija Medič

Iskra želi v Eureka

Vsi vemo, da se v zadnjem času v kontekstu tega, kar sem v uvodu rekel, zlasti razvite dežele sveta, še posebej evropske dežele, skušajo postavljati ob bok velesilam na tem področju, torej ZDA in Japonski s tem, da se povezujejo v velike tehnološke projekte, to je v okviru EGS predvsem na računalniškem področju, in v novejšem času v projekt pod nazivom EUREKA. O tem je bilo precej govora in napisanega v naših sredstvih javnega obveščanja in moram reči, da smo v Iskri izredno zaskrbljeni zaradi pasivnosti in neaktivnega vključevanja Jugoslavije v ta projekt. Javno želimo izraziti naš življenjski interes za vključitev in upravičeno terjamo opredelitev ZIS o poziciji in odnosu Jugoslavije do tega projekta. V Iskri sodimo, da nas v Jugoslaviji sicer ni veliko, ki bi lahko v tem projektu sodelovali, vsaj po podatkih, ki so nam na razpolago. Opozarjamo pri tem, da je to neke vrste zadnji vlak vključitve v tehnološko bitko Evrope za večjo enakopravnost in večjo tehnološko sposobnost v primerjavi z Japonsko in ZDA. Kajti posledice izolacije bodo neizmerne in žal dolgoročne.

Mislím, da mora Iskra v odnosih do ožje in širše družbe svojo vlogo, aktivnost in odzivnost okrepiti in biti bolj prisotna v vseh razvojnih opredelitvah, ne samo v načelu, ampak tudi v konkretnih akcijah. Mora biti kvalitetnejše povezana z vsemi podobno usmerjenimi sistemi v Sloveniji in Jugoslaviji in zlasti tudi s koristniki novih tehnologij, ki jih Iskra osvaja in ponuja. Vsekakor pa mora vztrajati v povezavi s svetom, še posebej z razvitim in v tem kontekstu mora prevzeti vlogo ključnega kanala in s tem v zvezi s tokovi sodobne tehnološko-informacijske revolucije v svetu.

Rado Faleskini: Iskrine razvojne možnosti

O 12. strateških Iskrinih razvojnih usmeritvah, predvsem pa o kadrovski problematiki, je na konferenci trženja Iskre spregovoril član KPO SOZD Iskra Rado Faleskini. Med drugim je dejal:

Ko govorimo o planski usmeritvi Iskre za prihodnje srednjeročno obdobje, o tem, kaj bomo v

prihodnjem delali, se moramo zavedati, da so v Iskri prisotne tri med seboj protislovne strategije.

Ena je v tem, da nekateri želijo obdržati sedanje programe, da želijo obdržati določeni monopol in, da želijo obdržati tudi obstoječe organizacijske oblike.

Druga strategija je ta, da se stvari razgalijo s stališča tega, kar se dogaja v svetu pri naši konkurenci in v Jugoslaviji. Če hočemo biti velik izvoznik, ne moremo imeti bistveno drugačne strukture cen in naših proizvodnih zmogljivosti ter kadrov kot jih ima konkurenca. Vse naše programe moramo vrednotiti po teh svetovnih kriterijih, jih pregledati in dejansko ugotoviti, kje smo, kaj je perspektivno in kaj ni.

Tretja strategija pa je tista, o kateri govorimo. To je, kako se bomo razvijali. Uvod v razvoj Iskrine programske usmeritve, ki se je uveljavila v dokumentu 'Analiza razvojnih možnosti, je v tem, da smo ugotovili, da moramo povezati različne razvojne komponente v enoto. Gre za to, da morajo biti razvojno—raziskovalne naloge, ki tečejo v Iskri, povezane s kadri, morajo biti povezane z investicijami, prav tako s financiranjem, organiziranjem in predvsem s trgom. Vse te zveze so bile doslej premalo učinkovite in tako smo imeli razvoje, za katere ni bilo obratnih sredstev, da bi šli v proizvodnjo. Imeli smo razvoje, ki so bili tržno nesprejemljivi, ki so bili končani, prav tako pa tudi takšne razvoje, ki jih niso spremljale investicije in nismo mogli izkoristiti kvalitetnega izdelka v polni meri, ker ga nismo mogli proizvajati v dovolj velikih količinah.

To spoznanje nam je narekovalo, da za vse te razvojne projekte, o katerih bom zdaj podrobneje govoril, določimo, da moramo zanje narediti povezavo z vsemi temi komponentami, da bi dejansko lahko prišli do ustreznih rezultatov. Dokument je odraz realnega stanja, kakršno je v Iskri, ki pa se odraža v tem, da Iskra trenutno vlagava v razvojno raziskovalno dejavnost približno 40% sredstev od tistih, kolikor jih vlagava naša svetovna konkurenca. Del programa Iskre je tak, da se moramo primerjati z njimi. Oni vlagajo 10% od celotnega prihodka v RR dejavnost, mi pa 7%. V razvoju imamo približno 2.500 delavcev, od tega ima 1.200 diplomu druge stopnje.

Zavedamo se, da potencialno lahko računamo pri teh naših novih razvojnih usmeritvah na iste kadre in na iste investicijske vire, iste trge itd.

Zavedamo se, da je Iskra tako velika, da to lahko razvoj naših projektov bistveno ogrozi, če bi se naslanjali samo na lastne vire in, da moramo iti na pridobivanje kadrov, zlasti zunanjih.

Primanjkuje nam strokovnjakov

Za razvoj naših programov bi potrebovali do leta 1990 podvojeno število diplomantov z elektro-fakultete, podvojeno število diplomantov strojne fakultete, mariborske tehnične fakultete, s fakultete za naravoslovje in tehnologijo, s tem da bi z nekaterih oddelkov te fakultete potrebovali trikrat več kadrov npr. tehničnih matematikov, kot jih trenutno diplomira. To so verjetno ključne omejitve, na katere bomo pri naših programih naleteli, in morali bomo računati predvsem na kadre, ki še niso v Iskri, če hočemo te programe razviti.

12 strateških razvojnih usmeritev

Ne da bi imel pretenzijo, da bi jih navajal po rangu pomembnosti, mi dovolite, da jih naštejem: začel bom z mikroelektroniko v ožjem smislu, kot proizvodnjo integriranih vezij po MOS tehnologijah in razvoj hibridnih tehnologij za večje gostote in višje frekvence, pri čemer moramo v tem projektu zlasti povečati število naših naročevalcev novih vezij po naročilu.

Drugi makroprojekt je računalništvo. Cilj računalništva je, da zgradimo poenoteno računalniško infrastrukturo za poslovne in procesne sisteme, da povežemo naše razvoje tako, kot je bil uspešno povezan razvoj Triglava in telematičnega sistema Iskra 2000, da bi imeli čim večjo enotnost, čim večje serije in čim širšo med seboj kompatibilno ponudbo.

Zelo pomembno usmeritev je razvoj programske opreme, nadalje, razvoj arhitekture Iskre Delte in programske opreme za povezovanje sistemov in izgradnja kompletnih informacijskih sistemov.

Tretje področje v naši programski usmeritvi so profesionalni elementi. Iskra je velik proizvajalec elementov, največji v jugoslovanski elektronski industriji in to mesto moramo zadržati naprej, tako za potrebe izgradnje lastnih sistemov v Iskri, kot tudi drugih, ki vgrajujejo naše elemente. Elementi bodo morali dobiti tudi nove lastnosti. Zaradi mikroelektronike se bodo morali prilagoditi uporabljati bomo morali nove materiale, zlasti opozarjam na nove magnetne, ferite, keramiko itd.

Četrti strateški razvojni program je teleinformatika. V teleinformatiki, podobno kot v prejšnjih programih, štartamo iz sedanjega stanja, ki ga v razvojnem smislu ocenjujemo kot zelo dobrega. Gre za to, da imamo rezultate v digitalizaciji in združevanju vseh vrst informacij, tako v naših Elektrozvezah, v Elektrooptiki, v Telematiki.

V sodobnem svetu se že komunicira pretežno s pisanimi informacijami v digitalni obliki. V razvitih zahodnih profesionalnih ustanovah, kot so npr. policija, vojska in podobno, je 80% vseh komunikacij pisanih — izmenjava ne samo teleksov, ampak tudi kompletnih načrtov, slik itd. in moram reči, naše naprave to omogočajo.

Peto področje je optoelektronika. Veliko naporov smo doslej že vložili v laserje, predvsem za osvajanje elementov optoelektronskih komunikacijskih sistemov, vodnikov, spojnih elementov, izvorov, detektorjev, pretvornikov in repetitorjev.

Na področju optoelektronike bomo delovali še naprej na področju laserskih naprav, tako za obdelavo materialov, za medicino, za nadzor, za meritve.

Še ta šfateška programska usmeritev je merilna tehnika. Iskra, kot velik proizvajalec instrumentov, mora razvijati merilno tehniko s tem, da se mora usmeriti predvsem v merilne sisteme za potrebe elektroindustrije, elektronike, strojništva itd. Obstaja tudi merilna tehnika nadzora objektov v zaščitnem in ekološkem smislu in pa medicinske merilne naprave.

Sedmo področje je področje, ki smo ga zožili s tem, da smo izločili merilno tehniko in robotiko, to pa sta aktorika in avtomatika. Gre za sisteme za avtomatizacijo v energetiki, za pretvorbo in racionalno porabo energije, za avtomatizacijo v železniškem, cestnem in drugem prometu, za numerično krmiljenje itd.

Osmo področje je robotika. V Iskri smo se odločili, da bomo razvili vsaj nekaj tipov robotov — gre predvsem na eni strani za varilne robote, na drugi strani za strežne naprave in transporterje, kot osnovo za robotizirane proizvodne celice, predvsem za elektro in strojno industrijo.

Deveto področje je področje različnih sestavov. To je področje visokokvalitetnih naprav, sistemov za obdelavo vizualnih, audio in video informacij, od grafoskopov in različnih ojačevalnih naprav, do izdelkov s tega področja za široko rabo, ki so funkcionalno tudi programirani. Menimo, da bo vse to dobilo povezavo z računalniško tehniko.

Deseto področje sta avtoelektronika in avtoelektronika. To področje ima sorazmerno velik razvoj, čeprav je zelo specializirano. Ta industrija se v svetu standardizira, zato moramo spremljati razvoj v svetu, po drugi strani pa elektromehanske elemente povsod, kjer ne gre za velike moči, zamenjujejo z elektronskimi. To so vžig, kontrola porabe goriva, itd. Iskra je velik proizvajalec električnih rotacijskih strojev in tukaj moramo narediti določeno optimizacijo tudi v razvojnem smislu, da bomo proizvajala-

14. konferenca trženja Iskre

li rotacijske stroje, elektromotorje takšne, da bodo energijsko in materialno mnogo manj zahtevni in, da bomo lahko ponudili tudi elektromotorje za profesionalne izdelke.

Dvanajsto področje pa v bistvu ne govori o neki izdelčni usmeritvi, temveč o tehnološki usmeritvi. S tem, ko Iskra ni več let investirala, ni rečeno, da ni investirala naša konkurenca. Mi lahko ugotovljamo, da danes za Japonsko in ZDA vsa Evropa prehaja v novo tehnološko fazo, da se v naših delovnih procesih namesto človeka in obdelovalnega stroja postavlja računalnik. V Iskri zato moramo začeti množično uvajati sisteme za načrtovanje s pomočjo računalnika. V Iskri moramo množično začeti uvajati robote in numerično krmiljene stroje. Iskra je industrija, kjer ima večina naših tovarn kosovnične proizvodnje. Vstop računalnika v te proizvodnje predstavlja bistveno večjo fleksibilnost v proizvodnji, prenos zakonitosti, ki veljajo danes samo na avtomatih za velikoserijske proizvodnje, na manjše serije, kakršne zahteva trg, ob pomenjenju osnovnih gradbenikov, ob velikanskih možnostih za standardizacijo in optimizacijo tudi v nabavnem ciklusu in tudi v ciklusu vsega medfaznega skladiščenja.

Iskra bo morala tako, kot druge jugoslovanske industrije in tudi večina evropskih industrij verjetno začeti uvajati take metode, kot so nekje že prisotne — da se medfazna skladišča praktično ukinejo, razviti pa bo morala nove metode za testiranje in zagotavljanje zanesljivosti. Tako kot naša konkurenca Siemens, Philips, Thompson prešteva napake v izdelkih v številu napak na milijon kosov, ne pa v odstotkih, tako bomo morali tudi mi. To pa pomeni bistveno bolj obvladati kvaliteto v vseh stopnjah reprodukcijskega ciklusa, od načrtovanja pa nabave, vhodne kontrole, vseh medfaznih kontrol pa do končnega testiranja. Ta pariteta ni seveda samo tehnični problem, kvaliteta je tudi v tem, da se faktura ujema s pošiljko. Tudi tam izgubimo denar, če nam zavrnejo in tudi tukaj nam bo morala disciplina, ki nam jo prinaša računalniška

tehnologija, prinesiti nov način dela.

Vse je odvisno od kadrov

Kako zdaj razviti teh 12 usmeritev? Pravimo, da se moramo obnašati tako, da bomo povečali kadrovske zmogljivosti v razvojni sferi in, da bomo izkoristili makro projekte, ki tečejo v naši družbi. Tukaj bi predvsem opozoril na makro projekt 2000, ki ga ima raziskovalna skupnost, pri čemer se zavedamo probleme zaradi pomanjkanja kadrov, potrebno pa bo zagotoviti tudi pogoje za delo teh raziskovalcev, gre zlasti za investiranje v znanstveno—raziskovalni sferi, predvsem za povečanje zmogljivosti naših fakultet, izboljšanje opreme laboratorijev na naših fakultetah in raziskovalnih institucijah, povečanje tretjestopenjskega specialističnega študija in povečanje različnih oblik, kakršne smo v Iskri že začeli uvajati, kot je naša ZT šola, RR šola, šola za načrtovanje mikroelektronikov. Mi smo se v analizi razvojnih možnosti morali ozirati tudi na prejšnji dve strategiji, o katerih sem govoril, tako smo do leta 1990 načrtovali ambiciozno povečanje deleža projekta za raziskovalno—razvojno dejavnost v primerjavi s sedanjim stanjem. Menimo, da bi morali do leta 1990 priti do 6,3% celotnega prihodka, ki bi ga vlagali v RR dejavnost, kar je še vedno manj, kot ima naša konkurenca danes.

Dogovorili smo se tudi za ločeno združevanje sredstev, da te strateške programe sofinanciramo iz združenih sredstev, kar pomeni, da bomo iz tistih programov, ki so danes še akumulativni, ki pa so neperspektivni, tisti del denarja prelili v programe, ki bodo nosili razvoja Iskre po letu 1990.

Želel bi opozoriti še na dva bistvena imperativa in sicer: čedalje krajši čas osvajanja novih tehnologij in proizvodov in pa čedalje krajšo tržno dobo naših izdelkov.

Moji kolegi so govorili o drugih insuficiencah v Iskri, jaz pa bi želel opozoriti predvsem na eno — naš razvoj in uspešnost naših pr-

oizvodnih programov je najbolj odvisen od razpoložljivih kadrov. Če pogledamo današnje programe — računalništvo, teleinformatiko, že danes zahtevajo bistveno več strokovnjakov v razvojni sferi, kot če bi teh 1200 diplomiranih inženirjev razdelili na 12 programov.

Ilja Medič:

»Čas je razsodnik med sposobnimi in nesposobnimi«

O trženju in o nujnih spremembah v Iskri je na konferenci spregovoril v. d. člana KPO SOZD Iskra Ilja Medič. Med drugim je dejal.

V Iskri je bilo predvsem v zadnjem času dosti dogovorov in razmišljanj o naši nadaljnji strategiji, ki je značilna in potrebna za začetno fazo neke nove tehnološke revolucije. Lahko rečem, da se nahajamo mi danes — medtem ko se je razviti svet že pred desetimi leti — v začetku nove tehnološke revolucije, ki je za razliko od prve agroindustrijske revolucije, ki je trajala praktično 200 let in je temeljila na energetiki, medtem ko nova revolucija, ki ji pravimo tehnološka revolucija, temelji na ekspanziji znanja in mislim, da bo veliko krajša, trajala bo od 25 do 30 let. To pomeni, da bo trajala praktično eno aktivno generacijo kadra, ki se je že zaposlil. Prav zaradi tega procesa in zaradi zelo skopega časa se moramo zavedati, da je čas kratek in se moramo temu ustrezno hitro organizirati, neglede na okolje, ki nas obdaja. Mi vstopamo v novo obdobje s sorazmerno dobrimi podlagami. Imamo us-

trezno razvite tržne funkcije in določene proizvodne programe, ki nam dajejo možnost, da prestrukturiramo Iskro in, da moderniziramo, oz. sklenemo to tehnološko revolucijo v našem poslovnem sistemu. Tukaj mislim predvsem na tehnologije, ki so nastajale pred desetimi leti, to je industrijska elektronika, druga skupina programov so oprema in naprave za avtomatizacijo procesov v industriji in prometu in pa začetki informacijske tehnologije, ki so v Iskri prisotni z vsemi aplikacijami. To pomeni, da je izhodišče v Iskri sorazmerno ugodno, tržišča imamo razvita, tehnologije so še sposobne sprejeti ta izziv, dovolj dobro pa nimamo urejene naše organizacije, predvsem vodenja. Namreč, značilnost novih tehnologij je ta, da je izredno velik poudarek na razvoju. Danes poznamo v svetu poslovne procese, da se povezujejo veliki poslovni sistemi, ne tako kot v zgodovini zaradi delitve tržišča, ampak zaradi razvoja.

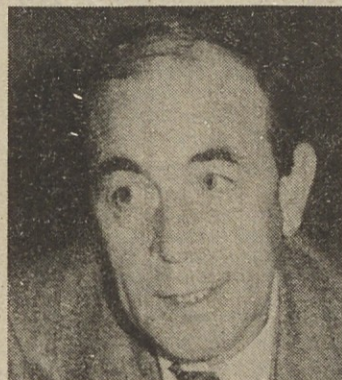
To, kar sem povedal, so spoznava Iskre. Kako pa priti konkretno do realizacije določenih zadev, ki jih moramo obvladati, bi se rad zadržal malo dlje. Zdej smo pred novim obdobjem petletnega plana razvoja Iskre, ki je majhen izsek razvoja plana Slovenije, oz. Jugoslavije in vsi poznate, kako potekajo dogovori okrog tega plana. Ne sme se nam zgoditi, da bi v deklarativnem delu tega dogovora o razvoju Iskre zapisali, kako se bomo prestrukturirali in kako bomo opustili določeno industrijo, ki nima več možnosti na jugoslovanskem in svetovnih trgih, medtem ko bi dnevna praksa šla po starih tirih in bi hoteli pravzaprav vse ohraniti, vse sanirati in nadaljevati programe, ki so do zdaj bili uspešni, jutri mogoče še bodo, pojutiršnjem pa prav gotovo ne več.

Da bi lahko obvladali ta sorazmerno zelo težak dogovor v Iskri, bi morali predvsem urediti to, kar je šibko — to je sistem upravljanja v Iskri. Prisiliti se moramo, da bomo povečali intelektualno profesionalno raven v vodenju, zavedati se moramo, da je treba povečati produktivnost dela v Iskri in to predvsem z uvajanjem inovacij. Nadalje bomo morali uporabljati še bolj sodoben marketinški pristop, saj moramo spoznati, da je svet naše tržišče, da moramo tržiti globalno in v tem globalnem pogledu moramo tržiti ciljno. Skoncentrirati se moramo na določene segmente trga in na določene ciljne odjemalce našega blaga.

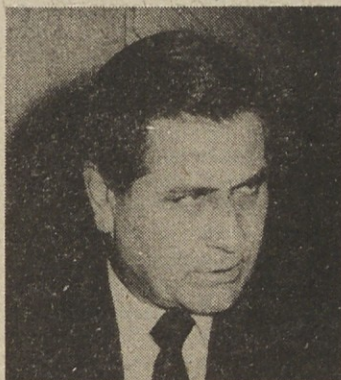
V našem planu moramo upoštevati izvoz kot razvojno komponento našega poslovnega sistema. Biti konkurenčen pomeni biti sposoben prenosa tehnologije v obeh smereh — se pravi prodaje tehnologije in pa sprejema tujih tehnolo-



Marko Bulc



Henrik Marko



Zdenko Mir

gij. Samo ta povezava nas lahko obdrži konkurenčne na svetovnih prizoriščih in tudi na jugoslovanskem trgu. Iskra se bo morala povezovati v tehnološko—poslovni sistem, ki enako misli in enako deluje. Edino na ta način bo sposobna slediti razvoju svetovnih tehnologij in si pridobiti tržišča, ki jih danes nimamo. To pomeni, da bi morali delovne in tudi temeljne organizacije povezati v zaokrožene tehnološke skupine, ki so sposobne inventivnih procesov, in, ki bi bile sposobne vzdržati trženje na mednarodnih trgih.

Izvajanje tržne strategije bi morali razumeti kot interdisciplinarno. To se pravi, da bi se tržna funkcija povezala prek delovne organizacije, kjer bi bilo trženje locirano in pa prek regionalne organizacije. Imamo srečno okoliščino v tem, da smo to regionalno organizacijo v preteklem obdobju so-razmerno kvalitetno razvili, kar dokazuje tudi to, da gre 80% prodaje prek teh regionalnih organizacij.

Razvito obliko, ki jo regionalna mreža nudi, bi morali znati izkoristiti in si olajšati napore pri prestrukturiranju, da bi se dvignili v višji, kvalitetnejši razred naše izmenjave s svetom, kar pomeni, da bi začeli proizvajati in tržiti izdelke z veliko več dodane vrednosti in pa z več znanja.

Med drugim naj poudarim, da bi morali Iskro tako organizirati, da bi bila zanimiva za naložbe tujeje kapitala. Mislim, da naših projektov ne bomo mogli speljati ne da bi povabili tuj kapital v sistem Iskre in s kapitalom tudi del znanja, ki nam ga manjka, nove tehnologije itd. Z ostalim okoljem pa moramo — prvi poskusi tega so že pričeti — speljati neko kvalitetno povezavo s sorodnimi in sodobnimi poslovnimi sistemi v Jugoslaviji in tudi v tujini.

Nadalje bi morali vplivati na vzgojo novih kadrov, ki jih rabimo, kar pa je mogoče težje, kot osvajati tuja zahtevna tržišča. Vplivati moramo na družbeno okolje, da bi pospešili proces, ki ga pogojujejo nove tehnologije in razvoj novih družbeno—ekonomskih procesov. To pomeni, da moramo pospešiti proces, da naša družba preoblikuje iz distribucijske v družbo pospeševalca, oz. generatorja nove nastale vrednosti. Nadalje bi morali analizirati sodobnost organizacijskih oblik in pa proizvodnih tehnologij. To je dolgoročna naloga, ker se svet danes zelo hitro spreminja in bomo lahko agresivni samo v primeru, če bomo obvladali vse te procese.

Dojeti moramo, da je bistven pri tem čas, mi pa ga po nepotrebnem zapravljamo. Morali bi se zavedati, da je čas edini arbiter med sposobnim in nesposobnim. Vse drugo so več, ali manj iluzije, ali pa izmišljotine.

Marko Bulc:

Prednost mikroelektronike in telematiki

Tradicionalne konference trženja Iskre se je udeležil tudi predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulc. Iz njegovega daljšega prispevka smo pripravili naslednji zapis:

Najprej vas vse pozdravljam, želim pa spregovoriti o stvareh, ki so vam vsem znane, namreč o pomenu izvoza za Jugoslavijo, Slovenijo in Iskro, o pogojih okolja in seveda o pogojih znotraj Iskre, dotaknil pa se bom tudi vprašanj, ki so jih načeli dosedanj govorniki.

Vsem nam je jasno, da ne moremo več delati tako, kot v preteklih letih, ko je bila za nas značilna avtarkija, ko nismo upoštevali proizvodnih faktorjev, katere upošteva Evropa in svet in zaradi tega se je vsaka naša produkcija pod takšnimi pogoji izkazovala z lažno rentabilnostjo, lažno sposobnostjo za življenje, lažno sposobnostjo za razvoj. Namreč, z eno besedo — nismo upoštevali ekonomskih kriterijev. Najbrž ne moremo nadaljevati tako kot v preteklih desetih letih — ko smo bili predvsem substitutivno uvozno naravnani, ne pa izvozno in smo to slabo usmeritev pokrivali s tujo zadožitvijo.

Seveda tudi ne moremo več nadaljevati z odtujevanjem in s prelivanjem dohodka med sposobne in nesposobne, ker tako bomo vsi postali nesposobni. Mislim, da je na dlani, da moramo plačati dolgove, zato pa moramo zaslužiti sredstva za plačilo teh dolgov, kajti to, kar smo v preteklih letih dobili na lepe oči in dobro tradicijo, ni več mogoče. Povsem jasno je, da zaradi tega postaja za Jugoslavijo pač, ne oziraje se na pogoje in okolje, izvoz imperativ. To je bilo ugotovljeno v dolgoročnem programu, ugotovljeno je sedaj v vseh planskih dokumentih, mimo vsega okolja, ki še ni tako. Mislim, da je tudi na dlani, da tu ne gre samo za plačilo dolgov, ampak tudi za to, ker smo 30, ali 40 let zanemarjali razvoj lastnega znanja in bomo morali v bodočih letih velik del znanja, tehnologije in opreme kupovati tam, kjer pač vse to je — to je drugi razlog, zakaj ta izvozna usmeritev.

In tretji razlog: obstajati moramo na vseh najbolj zahtevnih trgih, da bi se naučili delati pod pogoji, ki tam veljajo. Zaradi takega položaja je povsem jasno, da je za Jugosla-

vijo najpomembnejše, da ne zgublja stika s konvertibilnimi trgi, hkrati pa tudi tehnološko najnaprednejšimi v svetu.

Razmišljanje, ki se marsikje v Jugoslaviji pojavlja, češ da je za Jugoslavijo v teh razmerah rešitev v tem, da večji del svoje mednarodne menjave prenese na klirinške trge, bi bilo prav zaradi takšnega položaja ena največjih gospodarsko-političnih zablod v zgodovini Jugoslavije. Kajti v zelo kratkem času bi spoznali, da tehnološko in razvojno zaostajamo tudi za mnogimi socialističnimi in drugimi gospodarstvi. Mislim, da je ta ugotovitev ena izmed temeljnih, ki mora prevevati vse delavce v Iskri.

Drugo, kar sem hotel poudariti, je pogoj okolja. Jugoslovanski razvoj je gotovo v mednarodni menjavi. V vseh razvojnih planih je to tudi napisano. Ekonomska politika pa tega ne upošteva dovolj. Bolj je naravnana, tako kot smo slišali za Iskrino usmeritev, na vzdrževanje statusa quo, na ohranjanje obstoječega položaja, kot pa na spreminjanje razmer na tista področja, k tistim členkom verige, ki bodo napredneje vlekli naprej. Zato se pred nas postavlja vprašanje — ali lahko Slovenija, slovensko gospodarstvo, ali pa Iskra s svojim gospodarstvom, lahko gre sama v svoj razvoj in svogo ekonomijo, ali pa se bo morala v bistvu zadovoljiti s takim deležem, kot bo to narejeno v Jugoslaviji. To pa še posebej zato, ker smo tudi v Sloveniji kadrovske, ekološko, surovinske in kapitalno izčrpani. Ko pravim kadrovske — danes je Rado Faleskini poudaril, da potrebujemo v nekaj letih podvojitev obstoječega števila strokovnjakov. Ker vemo, koliko strokovnjakov nam dajejo naše elektro in strojne fakultete, se sprašujemo, ali je to mogoče?

Pri tem pa sploh ne gre več za isti tip znanja — gre za nova znanja, ki drugače razumejo uporabo vodnja, upravljanja in so zasnovana na sodobni informatiki. Ali ga bomo v naslednjih letih sploh dosegli? Ko govorimo o kapitalnem izčrpanju — v uvodnih besedah Ilje Mediča smo slišali, da v Iskri pravzaprav ni tekoče akumulacije — si upam trditi, da je podoben položaj v slovenskem gospodarstvu. Zelo lepo je bilo slišati, ko je Rado Faleskini govoril o 12 strateških področjih razvoja v Iskri. Kje pa so realnosti zanje? Smo na pragu nove selekcije dodatnega izvora in moramo se postaviti v položaj, da ni mogoče iti v nove razvojne smeri, ne da bi opuščali starih! Namreč, prestrukturiranje je enostavno; le dve omejitvi ima: je izjemno drago in ga ni mogoče spraviti v nove stvari, če ne opuščamo starih.

Danes še nisem slišal nobenega, ki bi rekel: kaj pa bomo ob novih usmeritvah v Iskri starega opustili? Najbrž bi vam solidne analize po-

kazale, da za vrsto programov, ki danes životarijo, v teh novih razmerah, v katere greste, ni več prostora.

To pa je razvojna orientacija številka 13, ki sem jo prištel vašim 12. strateškim usmeritvam — kaj bomo opuščali in prenašali — z eno besedo — v drobno gospodarstvo. Mogoče z nekaterimi ekipami in nekaterimi stroji vred, ker ne vzdržijo reziže — ki jo imamo.

Poskušal bom vendarle dati odgovor na vprašanje, ki sem si ga zastavil. Mislim, da bomo morali v Sloveniji in v Iskri v sodobne usmeritve — oziraje se na okolje, kako hitro se bo spreminjalo v Jugoslaviji. Prav zaradi tega, ker je danes prestrukturirati se, sprejeti modernjšo tehnologijo, uporabiti več znanja, življenjsko vprašanje. Gre za preživetje, toda tako je in zaradi tega bo treba v to iti tudi ob nestimulativnem jugoslovanskem okolju. To je ena težkih, a vendarle nujnih opredelitev ob dilemah, ki so pred razvojniki.

Eden izmed pogojev za prestrukturiranje je tudi notranja pripravljenost — ta vsebuje par elementov — proizvodna usposobljenost, organizacijska usposobljenost, kadrovska usposobljenost, itd.

Menim, da vseh 12 projektov ne boste mogli opraviti hkrati in da boste morali izbrati enega ali dva. Zdi se mi, da gre od naštetih predvsem za dva — prvi je mikroelektronika, drugi pa telematika, ali bolje povedano sistem 12. Menim, da je mikroelektronika za družbo tisto področje, kjer bi bilo treba priti s študijo pred slovensko gospodarstvo in jo verificirati, nadalje ugotoviti, koliko kapitala in akumulacije ima sploh slovensko gospodarstvo, da to študijo lahko izpelje. Isto velja tudi za Telematiko, za sistem 12. Ta dva projekta nista pomembna samo za Iskro, ampak za celotno družbo.

Že v Poreču sem rekel, da se je težko reorganizirati. Če bi bili vi zahodna firma, bi reorganizacijo najbrž izpeljali v pol leta, tako pa bo to trajalo dve, ali celo tri leta, vredno pa je le vložiti velike napore, da bi se vsaj povezave med obstoječimi delovnimi organizacijami v štiri nove velike sektorje naredile in, da ne bo vsak delal sam



Jožko Vučemilo

14. konferenca trženja Iskre

zase, ali pa celo »tozdovsko«. Zelo prav bi bilo, če bi nam Iskra rekla — pogledite, na teh štirih organizacijskih sektorjih prosimo za pomoč širše družbe — od ZK, sindikata pa do gospodarstva.

Henrik Marko:

»Iskra je tehnološko zaostala«

Te neprijetne, žal pa realne besede je na konferenci trženja Iskre izrekel član slovenskega izvršnega sveta Henrik Marko, ki se je kot gost udeležil tega pomembnega Iskrinega tradicionalnega delovnega srečanja. Med drugim je dejal.

Dovolite, da vas v imenu izvršnega sveta in Republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo lepo pozdravim. Ko sem danes poslušal tovariše, ki so nam prikazovali stanje v Iskri, posebej s področja trženja, čemur je konferenca tudi namenjena, sem se v okviru povedanega namenil reči nekaj pohval, kritik, biti siguren ali biti zaskrbljen.

Opredelil sem se za zadnje, za tako zvano realno zaskrbljenost, iz razloga, oz. vprašanja vašega nadaljnega razvoja. Zaskrbljujoč je bil zame podatek, oz. dejstvo, ki ga je navedlo nekaj poročevalcev in sicer to, da v zadnjih nekaj letih niste bistveno investirali; zlasti se opaža tehnološko zaostajanje. Sprašujem se, ali gre pri vas za podoben proces, kot smo ga doživeli pri ostalih dveh velikih slovenskih firmah — Železarni Jesenice in TGA, Kidričevo, kjer so počakali tako dolgo, da investicijski paket komaj zmoremo. Če je temu tako, potem se tudi Iskri zelo slabo piše oz. nam vsem. Hkrati ugotavljam, da v zadnjih nekaj letih niste, iz kakršnihkoli razlogov, šli po realni možni poti postopnega posodabljanja. Rad bi dal primerjavo z Železarno Ravne, ki je to us-

pela odlično narediti. Če bi danes prišla z investicijskim paketom, ki bi bil potreben za takšno stanje, kakršnega imajo, zdaj, bi bil vsaj tako velik kot jeseniški ali od TGA. Železarni je to uspelo izvesti postopoma in dejansko razviti takšno tehnologijo, da danes lahko dokaj uspešno posluje. Mislim, da je to danes za vas veliko vprašanje, tudi eksistenčno, predvsem pa, ko že delam primerjave, naj povem še naslednje: v Sloveniji se dejansko okoli teh dveh projektov veliko diskutira, obstajajo določena mnenja, tudi nasprotujoča — po drugi strani, ko govorimo o novih programih, o programih z veliko znanja, o programih, ki naj bodo izvozno usmerjeni, zanimivi itd., pa takih konkretnih projektov nimamo. Gotovo je Iskra tista, ki bi morala tak projekt danes imeti. Dobili smo razvojni program v 12 segmentih — verjetno so tudi nekateri že izdelani, vendar pa, kot kaže, ta vrsta aktivnosti v sami Iskri premalo intenzivno poteka. Še smo bili lani priča konkretnega primera v Telematiki pri vprašanju prenosa programa iz ITT in vse problematike, ki je sodila zraven glede na druge jugoslovanske proizvajalce. Kar se tiče te programske usmeritve, bi rad opozoril na eno, o čemer danes ni bilo govora — ne gre za nek poseben program, ampak za proizvodnjo, ki je zajeta pri vas v več programih — gre za namensko proizvodnjo. Ne bi posebej navajal proizvodov in števil, rad pa bi opozoril, da je to vendarle program, ki ima svoje posebnosti, oz. da tudi ni tako majhen. Ta del proizvodnje je mnogo atraktivnejši, mnogo perspektivnejši, kot nekateri drugi programi, ki jih boste razvijali za civilni trg. Gre za nove projekte, pri katerih ima Iskra dejansko veliko možnost in je v Sloveniji edina, ki se lahko kvalitetno vključi v razvoj in proizvodnjo, opozoriti pa moram, da v Jugoslaviji ni edina in da je tu konkurenca velika. Seveda pričakujemo od vas, da se boste kvalitetno vključili. Gre za najbolj zahtevne programe in mislim, da ima Iskra veliko možnost. V vaših razvojnih usmeritvah bi kazalo na posameznih programih ta del posebej obravnavati, in kot rečeno, mu dati ustrezen pomen, večjega kot ga ima danes.



Naslednje vprašanje, zaradi katerega izražam zaskrbljenost, je vprašanje kadrov, organizacije in odnosov.

Razvoj še danes verjetno nima pravega mesta, zaradi tega pa po eni strani kupujemo tehnologije, po drugi pa gre lasten razvoj počasi naprej, kot tretje pa je res, da ne dajemo majhnih denarjev v raziskovalno sfero, ki pa, kot moramo ugotoviti, konkretnega ekvivalenta zopet ne vrača. Gre za problem ali vprašanje, kako se naše znanstveno-raziskovalne inštitucije, oz. raziskovalci neposredno uspešno vključujejo v razvoj posameznih delovnih organizacij oz. panog.

V Jugoslaviji imamo 23.000 doktorjev znanosti, od tega jih je 3.000 v gospodarstvu. Ta podatek že sam po sebi verjetno veliko pove, drugo pa je vprašanje vključevanja šol in univerz v gospodarstvo.

Nadalje je pri sklopu teh vprašanj potrebno omeniti tudi vprašanje vodenja oz. v določenih delovnih organizacijah krize vodenja, do katerega je prihajalo in verjetno še prihaja, oblike organizacije. Distancirati od tega se dejansko nihče ne more in ne sme, čeprav je res, da so problemi v široki paleti dnevno prisotni, vendar pa ta operativnost tudi v teh strukturah mora biti prisotna. Mi smo to ugotavljali ravno na programu namenske proizvodnje in mislim da so se od takrat določene stvari izboljšale.

Rad bi povedal tudi naslednje: te dni sprejemamo in govorimo o naših planskih usmeritvah, resoluciji za leto 1986, srednjeročnem in dolgoročnem planu razvoja. Verjetno ste videli, da je tu Iskra — ne da bi bila navedena kot Iskra — am-

pak s svojimi proizvodnimi programi neposredno prisotna in ji daje moč izredno velik pomen, saj se zavedamo tega, kaj pomeni Iskra ne kot sistem ampak kot panoga v slovenski industriji. Na vas torej gradimo. To pa hkrati pomeni, da je od vas v izredno veliki meri odvisno, kako bo tudi ostali del šel naprej. Gre za vprašanje uvajanja mikroelektronike kot infrastrukture ter vrsto ostalih panog. Torej na vas zares računamo, in bomo seveda tudi vztrajali na tem, da ti procesi gredo naprej.

Kar se tiče vloge pri prestrukturiranju v industriji sami lahko prav tako ogromno prispevate. V osnutku resolucije je bilo neposredno zapisano, da bo moralo Iskrino prestrukturiranje potekati tudi s prenosom posameznih programov med tiste delovne organizacije, ki so iz takih ali drugih razlogov prisiljene opuščati nerentabilne in zastarele programe. Vi ste nosilci populzivnih programov in imate možnost tudi na področju prestrukturiranja dati svoj prispevek tako, da bi se lahko potrebne investicije pri vašem lastnem razvoju zmanjšale. Moram opozoriti, da je zapiranje v lastne okvire tudi v naši mali Sloveniji izredno močno prisotno, da imamo veliko primerov razvoja in potrebnih relativno velikih investicij tudi v zidove. Danes imamo v industriji določene panoge še v izredno krizni situaciji, slovensko gospodarstvo pa jih mora reševati kakor ve in zna. Tudi zato, ker so sami predolgo vztrajali na obstoječih programih, ker so računali na t.i. širšo družbenopolitično pomoč, ampak te pomoči žal v taki obliki, kot so jo prej uspevali dobiti, ni več. Nekaterih velikih problemov žal še do danes nismo rešili (IMV), tudi zato, ker ravno ta program ni definiran in je jasno, da združeno delo upravičeno ni več pripravljeno dati ničesar, ne da bi vedelo, kaj se s tistim denarjem dogaja. Zato seveda vztrajamo na strokovnih kvalitetnih rešitvah in mislim, in to je moj poziv vam, da se Iskra kot sistem z velikim razvojnim potencialom, z dokaj širokim proizvodnim programom, s prestrukturiranjem dvigne na višjo raven.

Zdenko Mir:

»Osnovni problem je obračanje kapitala«

V imenu Ljubljanske banke je udeležence konferen-



Ferdinand Trupej



Dr. Stane Možina

ce pozdravil Zdenko Mir. Opozoril je na enega osnovnih problemov — na prepočasno obračanje kapitala.

»Če bomo hitreje obračali denar,« je dejal, »in to bi lahko dosegli z boljšo organiziranostjo nabave in z boljšim pretokom surovin in repromaterialov skozi proizvodno verigo. Kajti, če tekoče akumulacije ni, sem prepričan, da lahko vsak vaš, program, ki prinese mednarodno pozitivno oceno, financiramo. Tudi doslej smo vsakega. Ne bi tako črno gledal, tudi na uvoz opreme ne. Menim, da vse le ne bo tako slabo, vsi pa moramo zavihati rokave in narediti kar je potrebno.«

Jožko Vučemilo:

»Gorenje in Iskra se dopolnjujeta«

»V imenu Gorenja bi želel pozdraviti to konferenco in se zahvaliti za vsakoletno povabilo. Gorenje že vsa leta tradicionalno prisostvuje tem vašim konferencam in

moram reči, da je prijetno poslušati vaše razprave, tudi zato, ker gre za podobno problematiko, ki se pojavlja tudi pri nas.

Med Gorenjem in Iskro se v zadnjem času pojavlja ugodna klima sodelovanja, kar seveda ne pomeni, da v tem sodelovanju ni več problemov. Na nekaterih manjših področjih se prekrivamo, sicer pa se dopolnjujemo in mislim, da je prav zato največ možnosti sodelovanja. Menimo, da se ubadamo s približno enakimi problemi in izmenjava izkušenj, izmenjava informacij nas lahko

pripelje do enotnejšega nastopa tako na domačem kot tujih tržiščih. Slovenija je sama po sebi dosti majhen prostor, da bi se takšna sistema, kot sta Iskra in Gorenje, ne pozdravljala ko se srečujeta. V Gorenje bom prenesel precej teh vaših izkušenj, vaše predstavnike pa bomo povabili tudi na podobno naše posvetovanje. Želim vam veliko uspeha v nadaljnjem delu,« je v pozdravnem govoru na tržni konferenci dejal predstavnik SOZD Gorenje Jožko Vučemilo.

Ferdinand Trupej:

V imenu Združenja elektrovinske industrije je konferenco pozdravil Ferdi-

Povzetek sklepov konference

Uspehi trženja Iskre v preteklem obdobju

Izidi trženja Iskre v obdobju 1981—85 so sorazmerno ugodni ob gospodarskem položaju Jugoslavije in pogojih poslovanja. Iskra je povečevala prodajo na domačem tržišču in se ojačila v najpomembnejših segmentih tega tržišča. Izvoz Iskre je rasel za približno 5% letno, delež Iskre v jugoslovanskem izvozu se je povečal.

Slabosti trženja Iskre

Ker pa Iskra že izvaja 1/3 svoje proizvodnje, leta 1990 pa bo izvažala že 1/2 proizvodnje, je realno ocenjevati izide trženja Iskre z merili svetovnega tržišča. Celotna vrednost izvoza Iskre v obdobju 1981—1985 je le 2/3 načrtovane; Iskra izgublja pomembna tržišča zaradi naraščajoče zastarelosti izdelkov ter zaradi nezadostne poslovne in izdelčne kakovosti in zanesljivosti; Iskra izvaja na zahtevna tržišča razvitega zahoda le 1/3 izvoza namesto načrtovane 1/2; ekonomski izidi izvoza niso zadovoljivi.

Padanje konkurenčnosti in protiukrepi

Takšno padanje konkurenčne sposobnosti in uspešnosti resno ogroža donosnost in varnost poslovanja Iskre in vodi v krizen položaj. Zato je konferenca temeljito analizirala notranje in zunanje vzroke ugotovljenega stanja ter ukrepe za izboljšanje.

Zastarevanje izdelkov — vzroki: razvojna usmerjenost Slovenije, reintegracija Iskre, prenova trženja

Hitro zastarevanje izdelčne ponudbe je poglavitni vir težav. Notranji razlog za zastarevanje je predvsem dezintegriranost poslovnega sistema Iskre, ki povzroča razdrobljenost inovacijske dejavnosti in razporejanja resursov Iskre zanjo.

Zunanji razlog je predvsem razvojna usmerjenost Slovenije v surovinsko in energijsko intenzivne programe (jeklo, aluminij) ne pa v nosilne programe z velikim deležem dodane vrednosti, kakršni so Iskrini; kot sorodne organizacije po vsem svetu tudi Iskra sama ne zmora osvajanja novih programov brez soudeležbe družbe.

Pospešena reintegracija Iskre, ki bi omogočila osredotočenje resursov Iskre na odločilne programe ter omogočila izboljšanje poslovne in izdelčne kakovosti in zanesljivosti, je pogoj za razvoj in obstoj Iskre.

Iskra mora nenehno opozarjati oblikovalce razvojne usmerjenosti Slovenije na nepopravljive posledice vztrajanja pri sedanjih stališčih.

Kratkoročno je mogoče posledice izdelčnega zastarevanja na konkurenčnost Iskre delno ublažiti le s hitrim stopnjevanjem porabe resursov Iskre v trženjsko dejavnost.

Slabosti trženja Iskre: prenova Iskre Commerce; prenova trženja v delovnih organizacijah; usklajenost z reintegracijo Iskre

Obseg in vsebina trženjske dejavnosti Iskre nista zadostna za primerno ohranitev konkurenčne sposobnosti Iskre ob padajoči izdelčni sodobnosti. Sicer usvojena načela o globalnem trženju, o naravnosti trženja ciljnim panogam odjemalcev, o koncentriranem trženju, o matični urejenosti trženja ipd. Iskra v resnici le malo izvaja.

Iskra Commerce, osrednja prometna organizacija Iskre, je notranje organizacijsko preveč razdrobljena in je preveč obremenjena z netrženjskimi dejavnostmi, da bi delovala kot pretežno k tržnim ciljem usmerjena, agresivna in dinamična plasmanska organizacija, zadolžena za regionalno trženje Iskre. Trženjske enote (komercialne) delovnih organizacij so zelo različne po zastavljenih ciljih, vsebini in urejenosti delovanja ter po kadrovskih, materialnih in drugih resursih. Te redke med njimi v celoti opravljajo svojo vlogo v trženju Iskre — trženje svojih izdelkov na vseh tržiščih in vsem panogam odjemalcev, ob uporabi regionalne tržne organizacije Iskre.

Proizvodne delovne organizacije Iskre zahtevajo, naj Iskra Commerce kar najbolj odločno izvede lastni program prenove, ki obsega zlasti: poenostavitev notranje urejenosti s prehodom v enovito delovno organizacijo ter z osamosvojitvijo servisa v drugo enovito delovno organizacijo; prenos poslovnega vodenja v poslovodni vrh Iskre Commerce ter zagotovitev prednostne usmeritve vseh strokovnih služb in dejavnosti v podporo trženju; izenačenje regionalnih enot za globalno trženje, vzpostavitev učinkovite koordinacije delovanja v trženju z delovnimi organizacijami ter oblikovanja politike trženja Iskre ciljnim panogam odjemalcev, opredelitev delitve dela ter pristojnosti in odgovornosti v trženju med Iskro Commerce ter delovnimi organizacijami, vzpostavitev direktnega stimuliranja delavcev Iskre Commerce po uspešnosti v trženju in zadostne dohodkovne soodvisnosti med Iskro Commerce in delovnimi organizacijami. Iskra Commerce bo pri izvajanju lastne prenove tesno sodeloval s proizvodnimi

14. konferenca trženja Iskre

nand Trupej. Spregovoril je predvsem o nujnosti sodelovanja med članicami Združenja. Med drugim je dejal:

»V naših dosedanjih izvajanjih, v samem vašem pogledu, se pojavljajo določene potrebe po skupnem nastopu na nekaterih trgih predvsem v deželah v razvoju, kjer so tudi ostale članice dokaj močne — morda imajo deset ali 15 milijonski dolarski izvoza, delež Iskre pa je na tem področju morda milijon ali dva.

Potrebno bi bilo pregledati te skupne možnosti predvsem pri odpiranju nekih novih prodajnih točk.«

Dr. Stane Možina:

»Iskra in Ekonomska fakulteta uspešno sodelujeta«

»Rad bi pozdravil vse udeležene v imenu Ekonomske fakultete

Boris Kidrič v Ljubljani. Ko sem poslušal razna poročila, sem sklepal, da so bili tudi doseženi primerni rezultati, zato bi bilo vsekakor potrebno izreči vse priznanje. Našteli ste tudi različne probleme, ki jih jaz ne bi zdaj ponavljal, oz. ustavil pa bi se pri znanju, ker je to bilo večkrat podčrtano. Všeč mi je bila misel, ki jo je podal tov. Kobe, da danes ni toliko na tem, da bi intenzivno uvajali energetske ali zahtevne izdelke, ali manj kvalificirano delovno silo, ali pa morda surovinsko polne izdelke, temveč predvsem vnašali intenzivno novo znanje. Ekonomska fakulteta že dalj časa sodeluje z Iskro na raznih področjih, tako je imela lani seminar za 7. šolo za zunanjo trgovino.

Pripravljamo tudi razne druge oblike izobraževanja za poslovodne, razvojne kadre, za kadre na področju trženja. Seveda je tudi problemov veliko in rekel bi, da so problemi trženja, organizacije, sodobnega vodenja ekonomike, informatike, skupna domena tako vsake delovne organizacije kot izobraževalne inštitucije. Potrebno bo več stalnega, kontinuiranega, dopolnilnega izobraževanja. Morda ne samo podajanje tega znanja, temveč tudi preverjanja tega, kolikor tega znanja se pojavlja in uporablja v praksi. V tem smislu bi rad poudaril pomen nadaljnjega sodelovanja med Iskro in Ekonomsko fakulteto in drugimi fakultetami ali centri.«

delovnimi organizacijami in z vodstvom Iskre, ki izvaja program reintegracije.

Proizvodne delovne organizacije bodo med prvimi dejavnostmi za reintegracijo Iskre s posebnimi akcijami izpopolnile usposobljenost in učinkovitost svojih trženjskih enot (komercial). Pri tem bodo tesno sodelovale z Iskro Commerce in z vodstvom Iskre, ki izvaja program reintegracije.

Prenova trženja Iskre bo uspela le, če bo obsegala tako prenovu Iskre Commerce kot prenovu trženja proizvodnih delovnih organizacij ter če bo postala proces, ki se bo nadaljeval vzporedno in v skladu z reintegracijo Iskre.

Zaviralni vplivi iz družbenega okolja Iskre; delovanje Iskre

Uspešnejše trženje Iskre ovirajo tudi stanja in dogajanja v družbeno gospodarskem in političnem okolju.

Razraščanje administriranja ter neustrezne izvozne spodbude ovirajo izvoz; to posebej velja za pogoje financiranja izvoza, za izvajanje kompleksnih poslov in za netrženjsko arbitiranje o poslovnih enotah v tujini.

Iskra bo še naprej v organih družbeno političnih skupnosti, v Gospodarski zbornici, raznih združenjih itd. delovala za ustrežnejši odnos družbenega okolja do trženja, zlasti do mednarodnega poslovanja — kot ena najpomembnejših gospodarskih organizacij v SR Sloveniji pa pričakuje odločne dejavnosti tudi na ravni republike in v federaciji.

Cilji trženja Iskre v 1986 in naslednjem obdobju

Iskra si neglede na omejitve in težave zastavlja za leto 1985 in za srednjeročno obdobje 1986 — 1990 zahtevne cilje v trženju.

Konferenca je potrdila predlog Iskre Commerce, naj vrednost izvoza v 1986 doseže 270 mio \$ dočim naj bo trženje na domačem tržišču za izdelke široke potrošnje na letošnji ravni. Obseg trženja trgovskega blaga naj bo večji za 5% in obseg trženja investicijskega blaga za 10%.

Srednjeročni načrt predvideva, da bo izvoz Iskre rasel letno približno za 2% hitreje od proizvodnje, da bo presegel 1/2 vse proizvodnje Iskre, da bo v njem približno 2/3 investicijskega blaga in da bo rasel delež kompleksnih poslov. Na domačem trgu naj bi se Iskra utrdila v tradicionalnih segmentih ter skušala kar najbolj presegati zaprtost področnih tržišč.

Tržniki in mreža poslovnih enot — osnovi trženja Iskre

Osnovi trženja Iskre sta mreža trgovinskih in proizvodnih poslovnih enot doma in v tujini ter usposobljeni, Iskri zvesti in primerno spodbujani kadri.

Preko mreže enot doma in v tujini poteka čez 90% trženja Iskre. V naslednjih letih jo bo Iskra še širila — zlasti v deželah v razvoju in deloma v deželah SEV. V Iskri je nujno izvesti skupno akcijo za kapitaliziranje mreže enot v tujini, Iskra Commerce pa mora v okviru lastne prenove kar najhitreje bistveno izpopolniti sistem vodenja in spremljanja poslovanja enot v tujini ter tako preprečiti nadaljnje negativne pojave.

Kadri za trženje Iskre nujno izhajajo predvsem iz Iskre, tako zaradi specifičnih znanj, kot zaradi pripadnosti Iskri. Še bolj je treba sprostiti obojestransko pretakanje tržnikov med proizvodnimi delovnimi organizacijami in Iskro Commerce. Izpopolniti je treba sistem spodbujanja teh kadrov ter hitro in bistveno izpopolniti stopenjski sistem dopolnilnega izobraževanja v Iskri ter izven nje.

Kakovost in zanesljivost; vloga servisiranja v Iskri

Skrb za kakovost in zanesljivost izdelkov ter za popraviljanje in vzdrževanje izdelkov v rabi je bistvena sestavina konkurenčnosti Iskre.

Iskra Commerce je dolžan uveljaviti načelo, da je dovoljeno začeti s trženjsko dejavnostjo šele, ko je izdelčna ponudba celovita in zagotovljena (dokumentacija, servisiranje, vzdrževanje, sodelovanje z odjemalci); pred trženjem na zahtevnejših tržiščih je obvezno predhodno uspešno trženje na manj zahtevnih tržiščih ali omenjeno poskusno trženje.

V prenovi trženja Iskre predvidena DO Servis bo zaradi obstoječih razmer obravnavala le del dejavnosti in izdelčne ponudbe Iskre. Na konferenci je bil dan predlog, naj bi vodstvo SOZD Iskra organiziralo iz združenih sredstev temeljito strokovno raziskavo servisnih isl. dejavnosti v Iskri in izdelalo program izboljševanja in izpopolnjevanja.

Operativni ukrepi — filiale in inomreža

Na dveh internih posvetih v okviru konference so vodje trženjskih in proizvodnih enot Iskre doma in v tujini obravnavali z vodstvom Iskra Commerce vrsto ukrepov za izboljšanje poslovanja in za operativne dejavnosti.

Poslovni rezultat v I. — IX. 1985

Pogoji gospodarjenja se še vedno zastrujejo, kar se odraža tudi na devetmesečnih rezultatih Iskre, ki kažejo zaostajanje za cilji, ki so bili postavljeni s planom družbeno gospodarskega razvoja za letošnje leto. Predvsem se kaže zaostajanje pri izvozu pa tudi ostali rezultati niso ugodni.

Iskrini devetmesečni poslovni rezultati so tako odraz splošnih gospodarskih gibanj, za katere je značilna nadaljnja pospešena inflacija ter slabšanje finančnega in materialnega položaja gospodarstva. Za financiranje poslovnega procesa ima gospodarstvo vse manj lastnih sredstev in je vse bolj odvisno od dragih kreditov. Hkrati se močno zmanjšuje povpraševanje na domačem trgu, kar ima za posledico hitro povečevanje zaloga. Izvoz poteka sicer v Sloveniji še dokaj ugodno, saj znaša devetmesečna rast skupnega izvoza 9% in rast konvertibilnega izvoza 10%, kljub temu pa ta ne more nadomestiti zmanjšane prodaje doma. V ostalih delih Jugoslavije pa so razmere na izvoznem področju mnogo slabše, saj se je skupni izvoz na ravni celotne Jugoslavije povečal za 7% in konvertibilni le za 3%.

V SOZD Iskra je celotni izvoz v devetmesečnem obdobju dosegel 160 mio \$, kar predstavlja le 60% letnega izvoznega načrta, povečanje glede na lansko celotno obdobje pa znaša 10%. Rezultat bi bil še nižji, vendar je v mesecu septembru uspelo izvoziti za 27,5 mio \$, kar presega planirano mesečno dinamiko in predstavlja pomemben prispevek k devetmesečnemu rezultatu.

Na konvertibilno področje je bilo v devetih mesecih izvoženo za 110 mio \$ in na klirinško za 50 mio \$. Povečanje konvertibilnega izvoza v primerjavi z lanskim enakim obdobjem znaša tako le 0,7%, medtem ko je klirinški izvoz višji kar za 39%, kar pa izhaja iz zelo nizkega lanskega rezultata. Med močnejše izvoznike so se letos uvrstile naslednje DO: Telematika s 47,7 mio \$, Široka potrošnja s 30,2 mio \$, Kibernetika s 17,7 mio \$ in IEZE z 10,7 mio \$. V primerjavi z izvozom v preteklih obdobjih je močnejše zaostala Elektrooptika, vendar pa njen izvoz, ki je v celoti konvertibilen, še vedno predstavlja zelo pomemben delež Iskrinega izvoza.

Letošnji plan izvoza v celoti ne bo izpolnjen. Kljub oživitvi v mesecu septembru izpada do konca leta ne bo možno povsem nadoknaditi in glede na dosežene rezultate ter možnosti se računa, da bo Iskra do konca letošnjega leta izvozila približno 245 mio \$, kar predstavlja 90% letnega načrta.

Medtem ko izvoz zaostaja za planom pa uvoz poteka na planirani višini, celo z manjšo prekoračitvijo letnega uvoznega plana. Uvoženo je bilo za 91,4 mio \$ repromateriala, od tega za 77,6 mio \$ s konvertibilnega področja. Povečanje uvoza repromateriala, tako skupnega, kot konvertibilnega glede na lansko devetmesečno obdobje znaša kar 32%. Od planiranih 25 mio \$ uvoza opreme (IFC kredit) pa je bilo uvoženo le za 8,7 mio \$, to je le 35% predvidene kvote.

Kljub dokaj ugodnemu uvozu repromateriala pa proizvodnja ni bila najbolj oskrbljena s kvalitetnimi repromateriali. Razmere na domačem trgu glede dobav so bile zelo slabe, še zlasti, ker je bila marsikatera dobava ustavljena zaradi zamujanja pri plačevanju. Potek proizvodnje je tako oviran že nekaj obdobji zapored, kar se odraža na slabši kvaliteti in asortimanu izdelkov, medtem ko indeksi rasti proizvodnje tega ne izkazujejo. Ob letošnjem devetmesečju je znova izkazana zelo visoka rast proizvodnje, ki znaša kar 38,5%, vendar ni objektivna, ker ne odraža dejanske rasti, temveč povišanje cen. Vrednostno je proizvodnja dosegla 34,3 mrd din.

Finančni pokazatelji so se v glavnem podvojili glede na lansko enako obdobje. Celotni prihodek se je povečal kar za 107% in je dosegel vrednost 184,7 mrd din, v njem so se povečali prihodki od prodaje doma za 100,3% in prihodki od prodaje na tujih trgih za

105,4%. Na prihodke od prodaje doma odpade 54% celotnega prihodka, na prihodke dosežene na tujih trgih pa 24%.

V delitvi celotnega prihodka so se materialni stroški povečali za 98,8% in so dosegli 123,5 mrd din. Njihova udeležba v celotnem prihodku je znašala 66,9%, kar je manj kot ob lanskem devetmesečju in tudi manj kot ob letošnjem polletju.

Obresti od kreditov za obratna sredstva so v devetmesečnem obračunu znašale 18,3 mrd din, obresti za osnovna sredstva pa 1,2 mrd din, kar skupno znaša 19,5 mrd din. Skupno so se tako obresti v primerjavi z lanskim devetmesečnim obdobjem, ko so znašale 6,0 mrd din, povečale kar za 225%. Glede na ostale postavke v delitvi celotnega prihodka predstavljajo obresti naslednje odnose: znašajo 10,5% celotnega prihodka, 51,4% dohodka in so za 0,5% višje kot sredstva za bruto osebne dohodke ter za 67% višje kot bruto akumulacija (akumulacija + amortizacija).

Dohodek je znašal 37,9 mrd din, izkazano povečanje pa 53,9%, vendar primerljivosti z lanskim enakim obdobjem ni zaradi sprememb, ki so nastale pri knjiženju v zvezi z novim zakonom o celotnem prihodku. Pri nespremenjenem sistemu bi povečanje dohodka znašalo 128%. V delitvi dohodka so se prispevki za SIS povečali kar za 149% in sicer od lanskih 1,6 mrd din na letošnjih 3,9 mrd din, ostale delitvene postavke pa zaradi spremembe zakona niso povsem primerljive.

Čisti dohodek se je povečal za 85,7% in je dosegel vrednost 27,9 mrd din. Iz čistega dohodka je bilo razporejeno za izplačilo bruto osebnih dohodkov 19,4 mrd din, kar pomeni 93% povečanje glede na lansko devetmesečje. Za poslovni sklad je bilo razporejeno 5,4 mrd, oz. za 59,0% več kot lani, za rezervni sklad 1,3 mrd din, oz. za 65% več in v sklad skupne porabe skupno s stanovanjskim prispevkom 1,9 mrd din, oz. za 122,6% več kot lani, pri čemer gre predvsem za povečanje na račun stanovanjskega prispevka.

Akumulacija je dosegla vrednost 7,1 mrd din, oz. za 70,7% več kot lani ob enakem času. Če akumulaciji prištejemo še amortizacijo, dobimo skupna reprodukcijska sredstva, oz. tki. bruto akumulacijo, ki je znašala 11,6 mrd din, povečanje pa 74,0%.

Izgubo je izkazalo 6 TOZD v 4 DO in DO Mikroelektronika. Skupna izguba znaša 916 mio din, kar je precej manj kot ob lanskem devetmesečnem obračunu, ko je izguba v SOZD Iskra znašala 2,3 mrd din. Izguba je bila izkazana: v DO Mikroelektronika v višini 223,3 mio din, v DO Elektrozveze TOZD RRNS 388,7 mio din, v DO Baterije Zmaj, TOZD Baterije 59,7 mio din in TOZD Specialne baterije 16,0 mio din, v DO Široka potrošnja TOZD Elektroakustika 153,1 mio din in TOZD Elektromotorji 23,5 mio din ter v DO Avtoelektrika, TOZD Vžigalne tuljave 52,0 mio din.

Gre tako predvsem za TOZD, pri katerih se periodično ponavljajo izgube in, ki so se zaradi poslabšanih cenovnih razmerij, zmanjšane povpraševanja in visokih obresti v letošnjem letu znašale v še težjem položaju. Med izgubarji pa se je ob letošnjem devetmesečnem obračunu znašala tudi DO Mikroelektronika, kjer razvoj drage in izredno zahtevne tehnologije ter nabava drage opreme terja dolgoročno sistemsko rešitev, v skladu s pomenom te dejavnosti za razvoj gospodarstva.

Med zalogami so se najmočnejše povečale zaloge gotovih izdelkov in sicer kar za 161,1%. Vrednostno so dosegle 7,5 mrd din, k čemur pa je potrebno prišteti še zaloge trgovskega blaga v vrednosti 3,8 mrd din. Zaloge nedokončane proizvodnje so višje za 130,7%, znašale pa so 14,6 mrd din. Še najnižje je bilo povečanje pri zalogah surovin in materiala, čeprav so se vrednostno tudi te podvojile s porastom 104,9% in so dosegle 24,7 mrd din.

Do močnejšega povečanja zaloga prihaja iz dveh razlogov in sicer zaradi vrednostnega višanja na račun revalorizacije in zaradi zmanjšane prodaje. Najmočnejše so se zaloge povečale pri DO Kondenzatorji, kar za 247%, v DO Delta za 243%, v DO Avtoelektriki za 180% in v DO Široka potrošnja za 128%.

V devetmesečnem povprečju je bilo v SOZD Iskra zaposlenih 33.521 delavcev, število se je tako glede na lansko enako obdobje povečalo za 2,2%. Povprečni neto osebni dohodek na delavca je znašal 47.997 din, kar predstavlja povečanje v višini 85,9%.

Podatki o rezultatih poslovanja so zaradi rastoče inflacije vedno bolj popačeni in vedno manj odražajo dejansko stanje. Nazornejšo sliko nam dajo izračunani kazalci in to predvsem tisti, ki povedo, koliko smo ustvarili v odnosu na vložena sredstva. Ti kazalci pa za SOZD izkazujejo upadanje, ki izhaja predvsem iz visokega zneska za obresti. Struktura virov je zelo neugodna, saj delež lastnih poslovnih sredstev vedno bolj zaostaja za obsegom poslovanja, ki se nenormalno povečuje zaradi visokih cen. Tekoče poslovanje financiramo s krediti, pri čemer politika realne obrestne mere premočno obremenjuje dohodek. Tako je ob letošnjem devetmesečnem obračunu ustvarjena bruto akumulacija dosegla v povprečno vloženi poslovnih sredstvih le 2,2%, obresti za kredite pa kar 8,7%.

Tako neugodna gibanja v rezultatih gospodarjenja, ko znašajo stroški za uporabljena družbena sredstva znatno več, kot pa Iskrin poslovni proces vrača, zahtevajo takojšnjo akcijo na vseh ravneh, od poslovnih struktur pa do poslednjega Iskraša. Le tako bomo lahko uspešno zaključili poslovanje v letu 1985, s čimer bi tudi ustvarili solidno podlago za naslednje srednjeročno obdobje.

Olgia Homar

Vpeljava sistema za izvajanje varstva okolja

Varstvo okolja postaja v SR Sloveniji imperativ nadaljnega gospodarskega razvoja. Posledice hitre industrializacije in urbanizacije v preteklosti ter danes že zastarelih proizvodnih energetsko in surovinsko zahtevnih tehnologij se kažejo v nenehnem slabšanju kakovosti okolja in onesnaženosti naravnih virov, ki je marsikje doseglo kritično mejo. Občutimo že, da nam tako stanje v okolju omejuje nadaljnji gospodarski razvoj, škodljive posledice pa se kažejo, tako v gospodarjenju, kot tudi že na zdravju in življenju ljudi.

Tudi uvajanje sodobnih tehnologij prinaša s seboj mnoge nove nevarnosti, ki vse bolj ogrožajo človeka in njegovo življenjsko okolje. Stalno nevarnost pomenijo zlasti možne nesreče z nevarnimi snovmi, ki so povezane z naraščajočo proizvodnjo, prometom in porabo raznih kemikalij ter neodgovornim, malomarnim in nestrokovnim ravnanjem z njimi.

Naši SOZD Iskra sta se v kratki preteklosti pripetili dve ekološki nesreči in v obeh primerih je šlo za nevarne snovi: PCB v Semiču in razlitje petroleja v Stegnah. Oba dogodka sta v upravnih postopkih, ki so sledili in v javnih občilih doživela odmev, ki kvarno vpliva na image združbe Iskre. Če odmislimo nekatere neobjektivne interpretacije dogodkov, je začudenje strokovne javnosti razumljivo, saj ob uspehih, ki jih beležimo na širokem torišču našega delovanja in, kot nosilci razvojnih projektov na področju mikroelektronike, računalništva, telekomunikacij in aktorike, ni mesta za taka dva ekološka spodrslija.

Te ugotovitve sta vodila KPO in Odbor za varstvo pri delu in humanizacijo dela pri DS SOZD Iskra do sklepa, da se začne z vpeljavo celovitega sistema varstva okolja v SOZD Iskra. Zaradi pomembnosti tega področja v nadaljnjem razvoju SOZD Iskra in odgovornosti do družbe ter enotnega pristopa se bo sistem vodil in financiral z ravni SOZD Iskra. Mandat za operativno izvedbo je prevzela DO Iskra Invest servis in imenovan je odgovorni vodja projekta.

Od tega sklepa je bilo danes izvedeno naslednje:

1. Izdelana je bila anketa po TOZD materialne proizvodnje o uporabi nevarnih snovi v naših tehnologijah, ki se v tem času na pobudo RSNO in občinskih sekretariatov za LO razširja na »Oceno ogroženosti zaradi nevarnih snovi.«

2. Z Inštitutom Jožef Stefan — skupino SEPO smo stopili v poslovni odnos za strokovno vodenje vpeljave sistema varstva okolja v SOZD Iskra.

3. K našemu Samoupravnemu sporazumu o družbeni samozaščiti in ljudski obrambi v SOZD Iskra, smo sprejeli aneks, ki ta samoupravni akt razširja še na varstvo človeka in njegovega okolja. Prav zdaj tečejo akcije, da se to vgradi tudi v samoupravne sporazume naših DO in TOZD.

4. Po DO in TOZD so bili imenovani odgovorni nosilci, ki bodo sodelovali pri vzpostavljanju sistema varstva okolja v SOZD Iskra. Pri tem projektu bo sodelovalo naslednje število delavcev:

Iskra Invest servis	3 sodelavci
Skupina SEPO	15 sodelavcev
Odgovorni nosilci po TOZD	44 sodelavcev
Skupaj	62 sodelavcev

Ta močna ekipa je potrebna zato, ker imamo 76 TOZD materialne proizvodnje, ki se nahajajo na 42 samostojnih lokacijah in še 16 združenih lokacijah v 28 občinah Slovenije.

5. V predlogu srednjeročnega plana SOZD Iskra za obdobje 1986—1990 je posebej izpostavljen separati »Sanacija ekološkega stanja v SOZD Iskra« in za to akcijo

predvideno združevanje sredstev.

Plansko predviden projekt: vpeljava sistema varstva okolja v SOZD Iskra ima za cilj:

1. Vpeljati funkcionalen in učinkovit ekološko varstveni sistem po naših TOZD materialne proizvodnje.

2. Dolgoročno zagotoviti ustrezno ekološko stanje v vseh DO in TOZD s tem, da se sistem dograjuje in naveže na informacijski sistem, da ne obstanemo na ugotovitvah obstoječega stanja.

3. V okvirih SOZD in DO zagotoviti kvaliteten strokovni kader, ki bo sposoben uporabljati, vzdrževati in razvijati sredstva ekološko varstvenega sistema.

4. Doseči s tem istim kadrom določeno samostojnost pri reševanju problematike varstva okolja.

Vabilo

Vabimo vas na problemsko konferenco s področja varstva okolja v SOZD Iskra, ki bo v sredo, dne 20. novembra 1985, s pričetkom ob 8.30, v prostorih Iskre PPC, Trg revolucije 3, Ljubljana, velika sejna dvorana v pritličju.

Program konference:

- Pozdrav udeležencem in otvoritev konference**
— Boris Lasič, predsednik KPO SOZD Iskra in Janez Kern, predsednik DS SOZD Iskra
- Uvodni referat: Tehnologija in okolje**
— dr. Boris Frlec, podpredsednik IS Skupščine SRS
- Problematika okolja, zakonodaja in planiranje**
— Tone Polšak, namestnik predsednika Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora
- Ugotovitve in predlogi o izvajanju varstva okolja pred nesrečami in nevarnimi snovmi**
— Bojan Ušeničnik, svetovalec predsedstva SRS
- Vloga GZ v zagotavljanju proizvodnje in zmanjševanju obremenitve okolja**
— Franci Gerbec, član IO GZS
- Koordinirano izvajanje inšpekcijskega nadzora za zmanjšanje onesnaženosti in ogroženosti okolja**
— dr. Metka Macarol—Hiti, glavna republiška sanitarna inšpektorica
- Ocenjevanje vplivov dosedanjih naložb na okolje v SOZD Iskra — preventivni ukrepi za varstvo okolja in značilni problemi pri reševanju**
— Svetozar Polič, Institut Jožef Stefan, skupina SEPO mag. J. Marušič, prof. Z. Petkovšek, prof. M. Dular, dr. M. Penca
- Vpeljava sistema za izvajanje varstva okolja v SOZD Iskra**
— Marijan Štraus, Iskra Invest servis
- Varstvo okolja v DO Iskra Elementi**
— Mitja Papež, Iskra Elementi
- Problematika nevarnih odpadkov — primer PBC**
— Peter Jančan, Iskra Kondenzatorji
- Mikroelektronika — sodobna tehnologija**
— Albin Novšak, Iskra Mikroelektronika
- Problematika odpadnih voda in posebnih nevarnih odpadkov v DO Iskra Telematika**
— Franc Ošljaj, Iskra Telematika

Predsednik odbora:
Alojz Ramuta

5. Ugotovitve uporabiti pri srednjeročnih in dolgoročnih razvojno-planskih dokumentih SOZD, DO in TOZD.

Delo na vpeljavi varstvenega sistema se bo pričelo takoj po tej naši problemski konferenci in bo potekalo v naslednjih fazah:

I. faza: izdelava metodologije za posnetek ekološkega stanja, obrazložitev nalog posameznim sodelavcem, predstavitev enotnega formata s cilji in konsultacije za sestavo poročil o posnetku stanja in za ekološko varstveno oceno.

II. faza: izvedba posnetka ekološkega stanja, ki zajema:

— Opredelitev in opis dejavnosti po DO in TOZD

— Opis proizvodnih tehnologij s poudarkom na varstvu okolja

— Izdelava celovite materialne bilance input/output surovine in energije, s popisom materialov v proizvodnji in spremljajočih dejavnostih

— Izdelava posnetka, oz. inventarja prostorske in naravne danosti, izraba prostora in vplivi na okolje z onesnaževanjem

— Viri onesnaževanja z emisijami in katastrof vseh odpadkov

— Izdelana bo ocena stanja — inventarja.

III. faza: bo zajela smernice za ekološko varstvene ukrepe in izdelavo ekološko-varstvene ocene (poročila) v posameznih DO in TOZD.

IV. faza: izdelava sistema za izvajanje varstva okolja v TOZD, DO in SOZD Iskra.

Terminski plan še ni dokončno izdelan. Predvidevamo pa, da se bo odvijal znotraj naslednjih časovnih gabaritov:

I. faza do maja 1986

II. faza do maja 1987

III. faza do decembra 1987

IV. faza do leta 1990.

Celotna akcija ima izrazit kurativni značaj, saj moramo evidentirati, ugotoviti in predvideti vse ukrepe za celovito varstvo človeka in okolja za nazaj in to za široko paleto tehnologij, ki sežejo do metalurških procesov, prek predelovalnih tehnologij, do izrazito kemičnih postopkov.

Nove naložbe v osnovna sredstva, ki se izvajajo v letošnjem letu in predvidene investicije v sredstva za delo v naslednjem srednjeročnem planu SOZD Iskra so izvzete iz predstavljene akcije. Zanje velja Zakon o graditvi objektov (Ur. list SRS, št. 34/84), ki predpisuje, kaj mora DO, ali TOZD, kot investitor izdelati in zagotoviti s področja ekološke zaščite v fazi snovanja, izdelave investicijskega programa in izvedbe investicije.

S sanacijo zatečenega stanja in upoštevanjem ekološke zaščite pri novih programih, bomo izpolnili dolgoročno nalogo, ki stoji pred nami.

M. Straus Iskra DO ISE
S. Polič SEPO — IJS

Za pospešeno izvajanje reintegracijskih procesov v Iskri

Obravnava rezultatov mednarodne sociološke raziskave v elektro in elektronski industriji, ki je potekala na pobudo japonskega sindikata DENKI ROREN v Angliji, Franciji, Italiji, Nemčiji, Švedski, Japonski, Poljski, Madžarski in v Jugoslaviji (tu je bila vključena tudi Iskra), je bila prva točka druge seje KOS SOZD Iskra, ki je bila v torek, 12. t. m. Obsežno raziskavo pod naslovom »Kvaliteta delovnega življenja v elektro kovinski industriji« sta podrobno obrazložila dr. Veljko Rus in Franc Hudej.

V nadaljevanju se je KOS prejel predlog KPO SOZD Iskra za novo operacionalizacijo sistema Iskre na ravni vodenja celotnega sistema ter pri tem zahteval energične korake za izvedbo reorganizacije, ker so se problemi nakopičili, čas pa terja njihovo čimprejšnjo razrešitev, da bi tako ne prišlo do neutemeljenih organizacijskih sprememb znotraj sistema Iskra. Vodstvo SOZD je

sindikato torej zadolžil za pospešeno izvajanje reintegracijskih procesov v Iskri.

Glede financiranja kulturnega doma Ivan Cankar so ugotovili, da je Iskra izpolnila svoje obveznosti do financiranja Cankarjevega doma in bi bilo zato politično neprimerno priti v sedanjem trenutku pred delavce z dodatnimi finančnimi obremenitvami glede financiranja Cankarjevega doma.

V nadaljevanju se je KOS opozoril na postopke evidentiranja zlasti tam, kjer niso potekali na zadovoljivi ravni evidentiranja za DPO, družbenopolitične skupnosti pa tudi za sindikalne organe na vseh ravneh njegove organiziranosti. Pri tem je KOS obravnaval še nekaj tekočih kadrovskih vprašanj.

Na koncu se je KOS sprejel še finančni program izvajanja športnih dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1986.

D. Ž.

Iskra Kondenzatorji

Rezultati devetmesečnega poslovanja

Pred nami so že dokončni podatki za prvih devet mesecev poslovnega leta 1985. V delovni organizaciji Kondenzatorji Semič podatki kažejo, da so v treh četrtinah letošnjega poslovnega leta proizvedli blaga v vrednosti skoraj 561 milijonov dinarjev in tako dosegli večjo proizvodnjo v primerjavi z istim obdobjem lani za 1%. Največje povečanje fizičnega obsega proizvodnje beleži TOZD Elektronski kondenzatorji in sicer v višini 6%, nato TOZD Energetski kondenzatorji v višini 1%, medtem ko TOZD Elementi za odpravo motenj beleži za 11% manjšo proizvodnjo kot v istem obdobju lani.

V devetih mesecih letošnjega leta so v Semiču povečali proizvodnjo, namenjeno za prodajo na domačem trgu, za 22%, medtem ko je proizvodnja, namenjena izvozu za 12% nižja od lanske.

Letni plan proizvodnje so uresničili v višini 68%. Tako so tudi v devetmesečnem obračunu ugotovili, da so se v drugi polovici leta njihovi proizvodni rezultati poslabšali.

V devetih mesecih je semiški Iskri uspelo izvoziti blaga v vrednosti 5.136.300 dolarjev, kar je zmanjšanje realizacije izvoza v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 1%.

V letošnjem letu prav tako beležijo spremembo strukture izvoza, in sicer se je delež konvertibilnega izvoza v skupnem izvozu znižal od 70% v tritrtletju 1984. leta na 58% v tritrtletju letošnjega leta. Letni plan izvoza so uresničili v višini 61%, in sicer plan izvoza na konvertibilno območje v višini 57% in plan izvoza na klirinško območje v višini 70%.

Vrednost uvoženega materiala pa je v devetih mesecih v Semiču dosegla višino 4.353.600 dolarjev, kar pomeni povečanje uvoza v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 15%.

V obravnavanem obdobju so v Semiču prodali blaga v vrednosti več kot 3 in pol milijarde dinarjev, kar pomeni, da so letni plan prodaje realizirali v višini 76%. Pri tem ugotavljajo, da največje preseganje plana prodaje beleži TOZD Elektronski kondenzatorji, in sicer v višini 89%. Najmanj pa so dosegli plan prodaje v TOZD Elementi za odpravo motenj, in sicer le 62% realizacije letnega plana. Pri tem je treba zabeležiti, da je doseganje plana prodaje glede na območje prodaje različen, in sicer je uresničitev plana prodaje na domačem trgu presežena za 10%, medtem ko so letni plan prodaje v izvozu uresničili le v višini 63%.

Dosežene prodajne cene na domačem trgu so bile za 15% večje kot so predvidevali, medtem ko so bile cene, dosežene v izvozu, za 3% nižje, kot so predvidevali v gospodarskem načrtu. Dosežena vrednost prodanega blaga je večja od dosežene vrednosti v istem obdobju preteklega leta za 85%, in sicer na domačem trgu za 92% in v izvozu za 75%. Tako v Semiču ocenjujejo, da je inflacija vplivala na njihove prodajne vrednosti s 70%, kar kaže na dejstvo, da še zdaleč niso dosegli dviga cen reprodukcijskega materiala. Tako so v

osmih mesecih letošnjega leta zabeležili rast cen reprodukcijskega materiala v višini 97,6%, rast cen opreme v višini 108% in rast cen življenjskih potrebščin v višini 84,2%. Tako vse kaže, da so cene kondenzatorjev, potrebnih za vgradnjo v izdelke široke potrošnje, močno podvržene pritiskom za znižanje, oz. počasno rast cen, in tako rast prodajnih cen še zdaleč ne sledi dvigom cen reprodukcijskega materiala.

Glede investicij je treba zabeležiti, da so v tretjem kvartalu dosegli v Semiču nekoliko boljše rezultate na področju investicij. Tako so plan investicijskih vlaganj uresničili v višini 32%.

Semiška delovna organizacija je v devetih mesecih letošnjega leta ustvarila celotni prihodek v višini 5.451.479.000 dinarjev, kar pomeni večji celotni prihodek v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 82%. Plan celotnega prihodka so uresničili v višini 78%.

Materialni stroški so dosegli višino 3.313.000.000 dinarjev in so v okvirih doseganja planiranega celotnega prihodka. Tako so materialni stroški večji od doseženih materialnih stroškov v istem obdo-

bju lani za 85%. Rast materialnih stroškov je za 3% večja od celotnega prihodka, kar se odraža tudi na doseganju finančnega rezultata.

Obračunana amortizacija znaša 185.773.097 dinarjev, in je tako plan realiziran v višini 66%, kar je posledica prepočasnih investicijskih vlaganj. Obračunana amortizacija je v letošnjem devetmesečnem obdobju večja za 70% v primerjavi z lanskim istim obdobjem, kar kaže na dokaj skromno rast ob upoštevanju inflacijskih gibanj. Dohodek delovne organizacije so zabeležili v višini 1.676.403.000 dinarjev, porast dohodka pa le v višini 53%, kar je tudi posledica spremenjenega načina obračuna celotnega prihodka in njegove delitve. Obveznosti za obresti so dosegle višino 290 milijonov dinarjev, od tega pa so le 13.710.000.000 dinarjev plačali za obresti za osnovna sredstva. Tako so se obveznosti za obresti povečale za 199%.

Če strnemo teh nekaj podatkov o devetmesečnem poslovanju v semiški Iskri, potem je treba ob koncu zapisati, da se težave pri poslovanju kažejo v pomanjkanju naročil, kar se seveda odraža na rezultatih poslovanja. Pri tem pada raven proizvodnje, izvozni rezultati se ne izboljšujejo, zaloge izdelanega blaga se ne znižujejo, vse to pa vpliva na slabše finančne rezultate.

Zato navedena gibanja zahtevajo takojšnje ukrepe, da bi tako v Semiču tudi letošnje poslovno leto lahko uspešno zaključili.

D. Ž.

Štipendisti želimo sodelovanje

Pred osemnajstimi leti je bil v Ljubljani v okviru SOZD Iskra ustanovljen Klub štipendistov, katerega dejavnosti so bile zelo raznolike. Pred štirimi leti pa si je preimenoval Klub inovatorjev SOZD Iskra po večkratnih izgubah prostorov in selitvah našel ustrezen prostor v Rožni dolini, v bližini Študentskega naselja in Fakultete za elektrotehniko. Njegovi člani so začeli zelo intenzivno delati na področju elektrotehnike in elektronike, v prej povsem praznem prostoru so si uredili delavnico, knjižnico s strokovno literaturo in skladišče za elektronski material. Ker klub ne more kupovati osnovnih sredstev in ker relativno nizka združena sredstva onemogočajo nabavo instrumentarija, je zaprosil za pomoč razne TOZD Iskra, ki so priskočile na pomoč z odpisanimi instrumenti. Te so člani spet usposobili za delo, nekaj stvari (osciloskop, generator funkcij, generator impulzov, laboratorijski usmerniki) pa so naredili sami. Ves ta čas je klub organiziral tečaje elektrotehnike za začetnike, strokovne ekskurzije v razne TOZD Iskra, obiske razstav in sejmov, zadnji dve leti pa je v avli PPC razstavil tudi najbolj uspele in za Iskro zanimive izdelke svojih članov.

Svojo dejavnost bi člani kluba ob malo večji podpori in zanimanju Iskrinih organizacij lahko še bolj razširili in kvalitetno dvignili. Že prej zastareli instrumenti so zdaj še bolj zastareli — posebno študentje višjih letnikov, ki se lotevajo zahtevnejših gradenj, pogrešajo aparature, kot so analizator spektra, frekvencometer, NF generator ter elektronsko opremo: kvalitetne sonde za osciloskope in spajkalnike s termoregulacijo. Želeli bi, da lani v tesitanje dobljeni Iskrin računalnik HR 84 z monitorjem ne bi bil osamljen primer in bi dobili v testiranje še kakšne druge Iskrine izdelke (Digimer, spajkalnik s temperaturno regulacijo, digitalni frekvencometer, Iskrascop LCD). Izredno veliko bi nam pomenila možnost odkupa, oz. pridobitve odpisanih instrumentov, nekurančnega materiala, manj kvalitetnih elementov in sploh stvari, ki so TOZD odveč. Radi bi tudi razširili sodelovanje na čim več naših strokovnjakov, na katere bi se lahko obrnili v primeru večjih strokovnih problemov.

Prosimo vas, da razmislite v čem in s čim konkretno nam vaša DO lahko pomaga ter, da to sporočite mentorici Kluba Sonji Vrhovec (tel. 061/222-212).

Za sodelovanje in pomoč se vam že vnaprej najlepše zahvaljujemo.

Občni zbor kluba inovatorjev Iskre

V drugi polovici meseca oktobra je bil redni letni občni zbor članov Kluba inovatorjev Iskra. Odziv je bil nad vsemi pričakovanji, saj je bila druga največja predavalnica ljubljanske Fakultete za elektrotehniko povsem zasedena. Iz poročil predsednika nadzornega odbora in blagajnika je bilo moč sklepati, da je delo kluba v preteklem letu potekalo normalno, da je klub ob pomoči raznih Iskrinih TOZD pridobil nekaj novih instrumentov in materiala, da je organiziral razstavo izdelkov članov kluba v avli Iskrine stolpnice na Trgu revolucije, tečaj elektronike za začetnike in strokovno ekskurzijo v Semič. Sledila je izvolitev novega predsednika, ki je bila enoglasno sprejeta. Novi predsednik, študent fakultete za elektrotehniko Lojze Demšar, je v zvezi z načrti v novi sezoni povedal, da si bo klub prizadeval, da bi izboljšal tehnično opremljenost, saj je večina instrumentov zastarelih, ker je kot take klub že dobil od raznih Iskrinih TOZD. Nekatere instrumente bomo naredili sami, potrebovali pa bi še analizator spektra in strokovno opremo, od opreme pa sonde za osciloskope ter spajkala z elektronsko termoregulacijo. Za finančno in materialno pomoč bomo spet prosili Iskro, ki je že doslej kazala razumevanje za naše potrebe. V načrtu je tudi preureditev sedanjega klubskega prostora, ki je prej majhen, kot velik, v dva dela — prvega z literaturo in računalnikom HR 84 ter drugega z elektronskim materialom in delavnico, v kateri tudi manjka precej prepotrebnejših orodij (izvijalci, navoji, svedri, specialne klešče). Klub bo sestavil nekaj kit — kompletnih enostavnih elektronskih naprav, ki

bodo na voljo članom, predvsem pa začetnikom, za katere bo spet organiziran tečaj o osnovah elektronike. Tema drugega tečaja bo INDOK služba, njeno delovanje in možnosti uporabe, tretjega pa mikroelektronika in računalništvo. Z lani pridobljenim Iskrinim računalnikom HR 84 so se ponudile tudi možnosti za ustanovitev računalniške sekcije. Na področju kulturne dejavnosti bomo organizirali obiske prireditelj v CD, obiske razstav in sejmov. Tudi dve ekskurziji (Sentjernej, Trbovlje) sta v programu.

Mentorica kluba, Sonja Vrhovec je prisotne seznanila z novostmi v zvezi z vključevanjem štipendistov v delo matičnih TOZD v času obvezne prakse. Nekateri so se namreč pritožili, da jih ponekod uporabljajo le za umazana dela, ali pa ravno nasprotno — za kuhanje kave. Po predavanju dveh zelo zanimivih filmov iz TOZD Telematike in Mikroelektronike je bila predstavljena še lokacija kluba (Klub inovatorjev Iskra, Rožna dolina, c. VIII/6, I. nadstropje, tel.: 266-801, vsak ponedeljek in sredo od 16. — 20., možnosti dela v njem ter možnosti nabave materiala (vsak ponedeljek od 19.—21.) in literature, kar je najbolj zanimalo prav številne srednješolce.

Vse Iskrine TOZD prosimo za nadaljnje dobro sodelovanje in pomoč, saj bomo štipendisti le na ta način lahko razvijali svoje sposobnosti, uresničevali ideje in po končanem študiju na delovnem mestu resnično prispevali svoj delež k razvoju elektronike in elektrotehnike pri nas.

Matej Pavlič

Odmev

K članku štipendista, ki je sprožil polemiko o počitniških praksah naših štipendistov (34. številka Glasila Iskre), naslednja pobuda:

Najbrž smo res »strokovne službe« — kadrovske delavci, organizatorji izobraževanja, mentorji in še kdo — vsi, ki se aktivno ukvarjamo z našimi bodočimi sodelavci »tapravi«, da se ne le dogovarjamo, ampak nekaj konkretnega storimo na tem področju, saj bomo z našimi praktiki in pripravniki prav kmalu tesni sodelavci.

Če obravnavamo problem širše, nam mora biti jasno, da bodo

naši mladi sodelavci toliko znali, kolikor znanja si bodo pridobili v času pridobivanja teoretičnega in praktičnega znanja.

Kot vemo pa le teoretična znanja, brez praktičnega, oz. brez povezovanja obojega, skoraj da ne moremo uporabljati.

Politika usmerjenega izobraževanja je taka, da morajo šole dajati pretežno teoretične osnove za začetek dela, naloga delov-

nih organizacij pa je, da zagotovijo skozi prakse, proizvajalno delo in pripravniški staž usposobitev za samostojno delo.

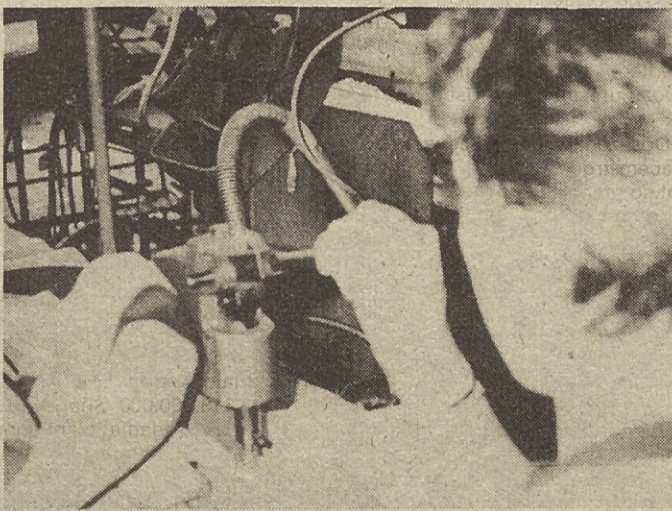
S tem pa še razvoj ni končan, saj s konceptom permanentnega izobraževanja omogočamo nadaljnjo rast, strokovni razvoj in napredovanje bodočih strokovnjakov.

Predlagam, da si vzamemo v Iskri za cilj, da v vsaki DO, TOZD, takoj začnemo z intenzivnim delom z vsakim posameznim študentom, ki naj bi že ob prvi praksi zasledoval zanj posebej zanimiva področja in tudi pozneje izdelal na teh področjih seminarske naloge, oz. diplomsko nalogo. S tem bi se tudi sočasno spoznaval s svojo bodočo delovno sredino in problemi organizacije, ko bi sklenil delovno razmerje pa bi lahko že intenzivneje delal, predvsem pa z večjo samostojnostjo sprejel prve delovne naloge.

Gornji predlog ni le prostovoljno delo kadrovske službe, ampak zakonska obveznost.

Torej se moramo resno organizirati, da ne zamudimo zagnanosti in pripravljenosti mladih za usposabljanje in izpopolnjevanje, ki ga razvoj tehnologije v današnjem položaju v Iskri zahteva.

Sonja Vrhovec



TOZD TGA, Reteče

Rezultati spodbudni — dela še veliko

Kljub gospodarjenju pod zelo težkimi pogoji (naraščajoča inflacija, ki so ji sledile obrestne mere, padanje povpraševanja na domačem trgu, gospodarjenje s premajhnim deležem lastnih sredstev in težave pri obvladovanju blagovnih tokov) je rezultat poslovanja TOZD Tovarna gospodinjskih aparatov iz Reteč v prvih devetih mesecih letos zadovoljiv. Poslovanje z izgubo, ki je lani narekovalo ukrep družbenega varstva, je torej dokončno prekinjeno, čeprav tovarna dolgoročno še ni sanirana. Kaj vse bo še treba storiti in na kakšnih rezultatih letošnjega poslovanja načrtujejo prihodnost, smo povprašali novega direktorja temeljne organizacije Jurija Krajnika, ki je dolžnost prevzel pred nedavnim.

Delo ste prevzeli po leto dni trajajočem ukrepu družbenega varstva, ki je bil — kar se tiče tekočega poslovanja — uspešen. Po neuspelem referendumu, na katerem so delavci TOZD Elektromotorji iz Železnikov zavrnili predlog začasnega KPO TOZD TGA Reteče, da bi delo nadaljevali povezani v eno temeljno organizacijo pa so se razmere zaostriale?

»Z neuspehim referendumom v Železnikih — v Retečah je glasovanje uspelo, kar pomeni da so delavci TOZD TGA še vedno opredeljeni za pripojitev k Tovarni elektromotorjev in gospodinjskih aparatov — se razmere v Retečah niso spremenile. Spremembe v proizvodnji, velika fluktuacija kadrov iz proizvodnje in režije — tudi strokovnjakov — vse to izvira iz obdobja, ko je bila prihodnost tovarne še zavita v meglo izgub, brezizhodnosti. Kolektiv pa je v obdobju saniranja spoznal, da je kratkoročno izboljšanje sicer mogoče doseči z lastnimi silami, da pa je dolgoročno programska sanacija lahko uspešna le v povezavi s Tovarno Elektromotorjev.«

Kakšen je torej današnji položaj TOZD TGA?

»Ohraniti hočemo vse pozitivno, kar je uspelo začasnemu KPO temeljne organizacije ter razrešiti odprta vprašanja. To pomeni, da

bomo vse sile še naprej povezovali v enotno vrsto, ki bo zagotovila tako dobro tekočo proizvodnjo, kakršno obvladujemo danes. Vendar pa bo treba še veliko naporov vložiti v finančno sanacijo TOZD, saj so sanacijski krediti prispeli prepozno, to pa močno vpliva na letošnje gospodarjenje. Najpomembnejši ukrepi pa bodo usmerjeni v odpravljanje slabosti znotraj povezav v Iskrinem sistemu. Ugotavljamo, da smo neustrezno in neenakopravno povezani po tržni plati, kar še kako bremeni poslovanje. V zadnjem letu je TOZD zapustilo 162 ljudi, kar je seveda glede na današnjo neprosto voljno samostojnost resen problem. Primanjkuje nam ljudi za tekočo proizvodnjo, vendar računamo, da jih bomo uspeli spet pridobiti. Z izboljšanim gospodarjenjem smo namreč bistveno popravili tudi osebne dohodke, ki so spet primerljivi z okolico.«

Katere cilje pa ste s prevzemom dolžnosti postavili v ospredje?

»Vsekakor bomo poskušali zaključiti sanacijske aktivnosti. Urediti moramo vprašanja v zvezi z nabavo, prodajo, plačevanjem, zagotoviti moramo nadzor nad blagovnimi tokovi, ki nam danes uhajajo iz rok. Doseči bomo morali hitrejšo odzivanje na zahteve tržišča in v ta proces vključiti tudi dobavitelje

prepromaterialov, ki se danes še lahko držijo ob strani, ne glede na naš položaj. To pa je tudi v tesni povezavi z našimi razmerji v tržnih organizacijah. Glede sodelovanja s TOZD Elektromotorji iz Železnikov so naše usmeritve vsekoli jasne in temeljijo na rezultatu referenduma; sodelovanje bomo negovali, vendar pa se bo treba dogovoriti tudi o ekonomskih vprašanjih. Temelj vezi morajo biti čisti računi, stičnih točk pa tako in tako ne manjka.«

Letošnje poslovanje TOZD TGA je glede na razmere in na še nepozabljene težave iz bližnje preteklosti, uspešno. Kaj ste dosegli?

»Fizični proizvodni obseg smo dosegli za desetino pod načrtovanim, vendar je ob tem treba upoštevati ogromne kadrovske težave; v tej luči je dosežek celo spodbuden, saj smo produktivnost povečali za 11%, samo z lastnimi silami pa smo jo od tega dvignili za 5%. Ob za 31% manjšemu številu zaposlenih je tudi manjše zaostajanje za načrtovanim obsegom doseganja celotnega prihodka zadovoljivo — rezultat se pokaže v skoraj osemkratnem povečanju primerljivega dohodka glede na lansko leto. V devetih mesecih smo ustvarili za dobrih 10 milijonov dinarjev akumulacije, kar je celo za četrtno več, kot smo na-



Jurij Krajnik

črtovali. Med dosežke, ki jih ne gre prezreti, pa je treba vsekakor uvrstiti tudi bistveno zmanjšanje motenj v proizvodnji — skoraj za polovico manj jih je bilo kot lani — in doseganje prodaje na tuje, ki smo je realizirali toliko kot načrtovali. Slabše je bilo s prodajo na domačem trgu, ki je za planirano zaostala več kot za četrtno. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem pa nam je uspelo tudi izboljšati pokritost uvoza z izvozom.«

Verjamete, da boste postavljene cilje tudi dosegli?

»Dosedanja prizadevanja celotnega kolektiva, ki je resnično storil vse, kar je bilo v moči slehernega člana, mi vlivajo zaupanje. Odločili smo se, da bomo letni načrt dosegli do 20. decembra in temu prilagodili tudi delovne sobote; kolektiv je to soglasno podprl. Do konca letošnjega leta pa nameravamo sprejeti tudi nov pravilnik o nagrajevanju, ki bo pridne še bolj stimuliral za dobro delo.«

Stane Fleischman

Iskra Avtomatika

V sredo 6. t.m. je obiskala delovno organizacijo Iskra Avtomatika štiričlanska danska delegacija, ki jo je vodil predsednik danskih sindikatov Fin Thongrimeson. V delegaciji so bili še: Anton Johansen, predsednik državne sindikalne zveze prehrabnih in sorodnih delavcev, Beni Jensen, predsednik državne sindikalne zveze zidarjev in John Svenningsen, svetovalec za mednarodna vprašanja. S strani gostitelja so delegacijo sprejeli: Smilja Atonachovič iz Zveze sindikatov Jugoslavije, Matjaž Šinkovec, sekretar odbora za mednarodno dejavnost pri republiški Zvezi sindikatov Slovenije in Miro Podbevšek, podpredsednik občinskega sindikalnega sveta

Predstavniki danskih sindikatov so izrazili željo, da v času bivanja v Jugoslaviji med drugimi obišejo tudi Iskro, ki je poznana, kot proizvajalka moderne elektronike. V prostorih centra sistemov za avto-

matizacijo v Stegnah so jih sprejeli predsednik KOOS SOZD Iskra, Auguštín Ciuha, član poslovodnega odbora delovne organizacije Hugon Zaplotnik in predsednik KOOS Avtomatike, Franci Černe. Poleg seznanitve s samoupravno organiziranostjo in programsko

orientacijo SOZD Iskra in DO Avtomatika so se gostje najbolj zanimali za organizacijo in delovanje sindikalne organizacije na vseh organizacijskih ravneh Iskre.

Vprašanja, ki so jih postavljali, so bila v večini vezana na vlogo sindikata pri urejanju, oz. izboljšanju

socialnega položaja Iskrašev, oblikah pomoči in vplivom, ki ga ima sindikat tudi pri dnevnih, samoupravnih odločitvah.

Ob zaključku so si gostje ogledali tudi del proizvodnje TOZD Naprave za energetiko, locirane v Stegnah. Š. D.



Kljub ugodnim rezultatom ne moremo biti docela zadovoljni

Z letošnjim letom se zaključuje srednjeročno obdobje, zato smo zaprosili Jožeta Šurca, v. d. predsednika KPO DO Elementi za okvirno oceno rezultatov gospodarjenja v tem obdobju in še posebej za podrobnejšo analizo devetmesečnih rezultatov.

— **Katere značilnosti so opredeljevale obdobje 1981 — 1985?**

»Usmeritve so zahtevale predvsem prestrukturiranje gospodarstva, večjo izvozno usmerjenost, napredek v kvaliteti gospodarjenja, rast družbenega proizvoda, omejevanje vseh oblik porabe itd.

Kaj se je dogajalo na vseh teh področjih?

Zastavljene usmeritve programskega razvoja smo v glavnem dosegli. Ustanovljena je bila vzgojno-raziskovalna enota, ki že dosega svoj namen. Investicijska vlaganja v tem obdobju so bila zelo dinamična in so bistveno vplivala na razvoj delovne organizacije, ki se odraža v povečanju fizičnega obsega proizvodnje, konvertibilnega izvoza in zaposlenih. Kljub temu pa nismo zadovoljni z vsemi dosežki, ki jih navajamo v naslednji tabeli:

Za osnovo pri pregledu nam služi primerjava poprečnih letnih rasti stopenj osnovnih kazalcev in relativnih kazalcev, preračunanih v Sfr (v švicarske franke), kot najbolj stabilno valuto v tem obdobju.

	Poprečne letne stopnje rasti nominalno	v Sfr
Proizvodnja (SPC 80)	23	25,4
Celotni prihodek	52	4,7
Dohodek	47	-0,8
Čisti dohodek	44	0
Akumulacija	54	11,2
Produktivnost	17,3	17,3
Ekonomičnost	-2,2	-4,3
Brutto osebni dohodki	41	-8,2

Positivna rast se kaže le pri fizičnem obsegu proizvodnje, pri celotnem prihodu je bila poprečna rast le 4,7%, dohodek je realno padal, pri akumulaciji beležimo sicer pozitivno rast, zato pa smo pri osebnih dohodkih realno nazadovani, letno poprečno za 8%. Če je bil brutto osebni dohodek na delavca v letu 1981 715 Sfr, je znašal v letošnjem letu le 425 Sfr, čeprav smo planirali 14% letno rast realnega osebnega dohodka.

Očitno je torej, da ne smemo biti zadovoljni z našimi (ne)uspehi. Celostna podoba izpolnitve srenjoročnega plana pa je kljub temu zadovoljiva, glede na primerjave v ožjem in širšem okolju. Zadovoljni smo lahko, tako z gospodarskega, kot tudi z družbenega vidika. Obravnavano obdobje je prineslo obilo novih idej na vseh področjih dejavnosti in trdno osnovo za uspešno novo obdobje. Naše cene v tem času niso sledile inflaciji, ampak so relativno padale. Prepričani smo, da inflacije nismo povzročali.

— **Kako pa ocenjujete poslovanje v prvih devetih mesecih letos?**

»Celotni prihodek smo dosegli v vrednosti 12 milijard, kar je za 97% več od enakega obdobja lani. Na žalost pa so porabljena sredstva za 131% večja tako, da sta dohodek in akumulacija višja le za 56%, oz. 46%.

Na lastno ceno so imeli največji vpliv čezmerne cene surovin in materialov, posebne stimulacije za pridobitev možnosti za uvoz, tečajne razlike, velike obresti in ne nazadnje vsi ostali stroški, od energije, do pisarniških materialov ter raznih uslug. Vsi naštetih dejavniki so vplivali na prilagajanje prodajnih cen doma, kar je le delno uspevalo, pri izvozu pa so cene stalno padale, kar se še nadaljuje.

Kazalci uspešnosti glede na število zaposlenih so relativno ugodni, tako pri ustvarjenem dohodku, kot pri osebnih dohodkih, nismo pa zadovoljni z donosnostjo, ki se je zmanjšala za četrtnino. Ta moment naj bi se izboljšal predvsem z aktiviranjem celotne opreme.

Poseben problem so osebni dohodki. Izplačanih je bilo za 2 stari milijardi din, oz. 92% celotne mase, ki je bila planirana za leto 1985. Na delavca to znaša 5,28 milijonov. Poprečni čisti osebni dohodek je znašal 42.000 dinarjev, kar je za 84% več, kot v enakem obdobju preteklega leta.

Kljub tako visokim deležem in pa nezavidljivemu poprečnemu osebnemu dohodku, smo po družbenih kriterijih prekoračitelji. To preseganje pa je le trenutno, ker rezultate kvartala neplačana realizacija. Naš cilj je torej povečati osebne dohodke, ne da bi kršili predpise. Predvsem pa je treba ohraniti realnost izplačanih osebnih dohodkov.

Ostali stroški, omenjeni z družbenimi dogovori, kot so dnevnice, kilometrina, reprezentan-



ca ipd., so v devetih mesecih že vsi prekoračeni, zato bo njihova poraba do skrajnosti omejena.

Iz preseka bilance delovne organizacije v devetih mesecih je razvidno predvsem povečanje primanjkljaja prostih sredstev za investicije. Veliko je k temu prispevalo povečevanje vseh vrst zalog. Zelo zaskrbljujoče so povečane zaloge gotovih izdelkov, ki jih je treba nemudoma pregledati in odprodati.

Investicije potekajo po planu, zaključene pa bodo v prvem polletju prihodnjega leta.

Posebno pozornost smo posvečali likvidnosti delovne organizacije in to na dinarskem in deviznem področju. Zaenkrat se še niso pojavljali zastoji pri plačevanju naših obveznosti do tujine, prav tako tudi doma, čeprav se finančna disciplina nenehno poslabšuje. Za ohranjanje tega stanja porabimo preveliko denarja (obresti, stimulacije), zato sta permanentna analiza in pozornost več kot nujni.

Poslovanje do konca leta nakazuje zmerne ocene posameznih kazalcev. Trendi nekaterih kategorij padajo, kot npr. izvoz, domača prodaja, ekonomičnost itd. Zato bomo na vseh področjih racionalno poslovali, predvsem s ciljem obdržati dohodek na takšni ravni, da bo zadostoval za realne osebne dohodke, enostavno in razširjeno reprodukcijo.

Kazalci uspešnosti poslovanja

v.000 din

	Plan 1985	Realizacija I-IX/1985	Ind R/P	R/R
Proizvodnja (SPC 1980)	4.260.673	3.312.332	65	112
Celotni prihodek	13.517.505	12.639.822	94	197
Povpr. št. zap.: a) iz ur	3.889	3839	99	104
b) po stanju	4.126	3927	98	103
Dohodek	5.010.095	4.570.677	91	156
Čisti dohodek	3.931.057	3.485.876	88	169
Akumulacija	1.403.422	1.239.873	87	146
Zaloge R-3 (povpr.)	792.963	953.583	120	163
Zaloge R-6 (povpr.)	427.320	645.318	151	228
Izvoz (v 000 \$) SKUPAJ	19.784	10.822	55	78
— konvertibilni	9.252	4.527	49	77
— kooperacija	8.082	4.916	61	129
— kliring	2.450	1.379	56	98
14. Uvoz (v 000 \$) SKUPAJ	13.009	8.383	64	110
— konvertibilni	3.939	3.071	78	82
— kooperacija	8.172	4.332	53	118
— kliring	336	980	292	215
Oprema	562	1.019	192	
Produktivnost	1.096	863	79	125
Ekonomičnost	1,59	1,57	99	85
Rentabilnost	49,92	33,93	68	80
Dohodek na delavca	1.288	1.191	92	151
Čisti dohodek na delavca	1.014	908	89	163
Delež BOD v dohodku	43,9	44,36	101	122
Akumul. v primer. s povp. upor. posl. sr.	14,0	9,20	64	74

Vse zahtevnejše delo v konstrukciji

Hiter razvoj elektronike zahteva vse boljše strokovno usposobitev posameznih služb. Za nekatere poklice tudi nimamo ustreznih šol, kot je to primer za delo konstrukterja, ki mora imeti znanje elektronike, strojništva in smisel za oblikovanje. Zato je vprašanje zagotavljanja tega kadra izredno pomembno, saj je od kvalitete njihovega dela v marsičem odvisna uspešna in pravočasna uresničitev razvojnih projektov in uspešen zagon proizvodnje posameznih novo razvitih naprav. Nujno je torej pravilno ovrednotenje teh poklicev, ki jim moramo dati tak pomen, da bo to delo postalo dovolj zanimivo tudi za nove mlade strokovnjake, ki bodo lahko v bodoče na ustrezni strokovni ravni dovolj kvalitetno opravljali vse zahtevnejše naloge konstrukterjev v elektronski industriji.

Kako je s to problematiko v TOZD TTS, oz. DO Elektrozeve pa smo povprašali vodjo konstrukcijskega oddelka v TOZD TTS, Franca Bojca.

Najprej nekaj besed o delu konstrukcijskega oddelka v vaši temeljni organizaciji. Kaj sodi v njegovo zadolžitve?

Morda povem bolj nazorno če rečem, da naredi razvijalec razvojni del naloge tja do sheme električnega vezja in včasih tudi maketo tega vezja. Konstrukterji morajo najti potem temu predloženemu vezju ustrezno obliko, najustrenejšo razporeditev elementov in določiti elektromehanske komponente za povezavo v celoto. Nadaljnja izdelava je delo prototipnih delavnic, ki izdelajo še vse podsestavne za ta vezja, oz. naprave. Tako izdelan prototip dobi v roke spet razvijalec, ki vse še enkrat preveri.

Seveda pa vsa ta dela niso tako preprosto ločena. Celotno prav nasprotno. Razvoj elektronskih naprav je v bistvu teamsko delo, ki zahteva nenehno sodelovanje vseh. Delo, ki ga pri vsem tem mora opraviti konstrukter je, da skupno z razvijalcem koncipira napravo.

Kaj je odvisno od kvalitete konstrukterjevega dela?

Dobro konstrukter lahko predvsem skrajša čas, ki je potreben za izdelavo določene naprave. Glede na to, da je na tržišču velika izbira elektromehanskih komponent z bolj, ali manj ugodnimi cenami, je od njihove izbire že na začetku

odvisna končna cena naprave. Vsaj pri našem delu velja to še posebej, ker žal nimamo omeljitev zaradi standardizacije.

Zelo pomembna pa je tudi končna oblika naprave, ki lahko zagotovi vrsto prednosti pri montaži, servisiranju in uporabi, kar je vse pogojeno s konstrukcijsko zasnovo.

Še bolj pa je vse to pomembno pri izdelavi večjih sistemov, kjer morajo projektanti iz posameznih podsestavov sestaviti različne naprave. Le dobra zasnova podsestavov omogoča projektantu sestaviti optimalno napravo z manj truda.

Kako si zagotavljate dobre konstrukcije, saj vemo, da specializiranih šol za ta poklic ni?

Tu je že ena težava, ker moramo svoje konstrukterje šele vzgojiti v naših razvojih. Pri izbiri naših sodelavcev seveda ne moremo mimo dejstva, da moraš za to delo imeti smisel in veselje. Vendar je prav tako nujno izhodiščno znanje, ki zahteva poznavanje ustreznega dela elektronike, strojništva in oblikovanja. Predvsem pa je pomembno poznavanje tehnologije izdelave naprav in uporabnosti teh naprav.

Iz vsega navedenega je že najbrž razvidno, zakaj moramo konstrukterje vzgajati v lastnih razvojnih oddelkih ter, da jim moramo dati možnost stalnega izobraževanja.

Obiskovanje raznih specializiranih tečajev in razstav prav tako sodi v ta proces izobraževanja, kar pa zaradi pomanjkanja sredstev več ne moremo koristiti. Skratka, precej let mine, preden dobimo samostojnega konstrukterja.

Kakšno je zanimanje za ta poklic?

Prav tu leži tudi problem. Pred leti je bilo delo konstrukterja bistveno enostavnejše, saj je bilo vezano predvsem na področje strojništva. Danes, z napredkom tehnologije v elektroniki pa mora konstrukter sodelovati z razvijalci in tehnologi. Zato je najbolj zaželeno, če ima osnovno znanje iz elektrotehnike. Problem pa je v tem, da elektrotehnike težko pridobimo, ker je delo v razvoju za mlade strokovnjake dosti bolj privlačno. Zato je nujno, da kadrujemo take strokovnjake elektrotehničnih smeri, ki bi jih to delo veselilo in bi se s tem namenom zaposlili pri nas.

Nadaljni problem je tudi s splošnim ovrednotenjem teh del, ker večina še vedno misli, da je ta dela moč opraviti s sorazmerno hitro pridobljenim znanjem, nikakor pa nočejo videti, da je zaradi razvoja elektronike in tehnologije potrebno za ta dela vse več znanja ter izkušenj. Zato tudi ne pristopamo ustrezno k reševanju tega kadrovskega vprašanja, kar ima za posledico, da nimamo dovolj kvalitetnih konstrukterjev. Enak problem je pri nas tudi v tehnologiji. To pomeni nesorazmerje med elektroničnimi in konstrukterji ter tehnologi na drugi strani.

V konstrukciji delate že 25 let. Torej ste s to problematiko v vaši TOZD TTS in tudi celotni DO Elektrozeve dobro seznanjeni. Na kaj želite še posebej opozoriti?

Poudaril bi rad, da imamo v naši temeljni organizaciji glede na druge TOZD v DO nekoliko manj tovrstnih problemov, ker gradimo dobršen del naših naprav v mehanskih sistemih, ki smo jih povzeli od firme SEL. To je velika prednost,



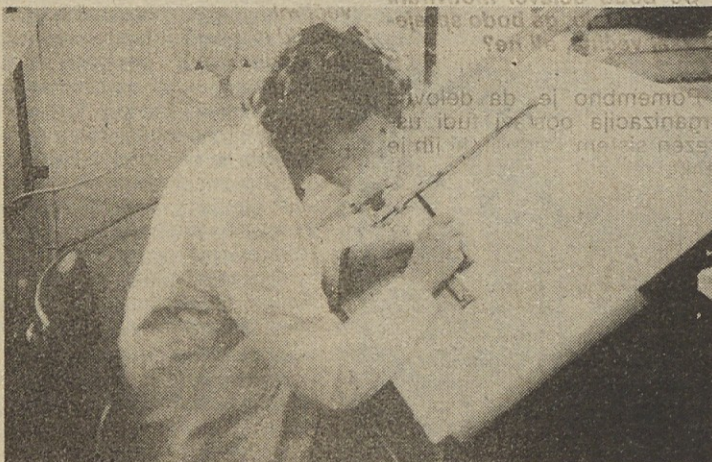
Franc Bojca

saj imamo s tem del osnovnih konstrukcijskih problemov že rešenih. Tega marsikdo ne zna dovolj ceniti.

Drugače je s tistimi napravami, ki jih gradimo v lastnih konstrukcijskih sistemih. Tu se najbolj čuti pomanjkanje kvalitetnih konstrukterjev, ki bi marsikatera naprave v naši DO lahko hitreje in bolje rešili. Kaj pomeni to za našo DO si ni težko predstavljati. Veliko razvojnih nalog nam zamujajo tudi zaradi pomanjkanja kvalitetnih konstrukterjev, ki bi lahko razbremenili razvijalce in tudi marsikatera konstrukcijska rešitev bi lahko bila boljša.

Rad bi še omenil, da noben razvoj, tudi če ima dovolj dobrih strokovnjakov, ne more biti uspešen, če nima ob sebi dovolj dobrih prototipnih delavnic, tako montažnih, kot tudi mehanskih. To nam najbolj dokazuje primer preselitve dela PMD v Stegne, ko smo razvijalci in konstrukterji izgubili odlične delavnice, ki so se lepo ujemale z našim razvojem.

Boris Čerin



Lilijana Jakopovič pri risanju sheme elektronskega vezja



Mitja Bitenc preverja prototipni izdelek

»Boljši je sovražnik dobrega«

Ta stari metuzalemski pregovor še danes velja in mu načelno pritrjujemo vsi od kraja. Vendar le dotlej, ko ne terja od nas bistvenih sprememb, npr. pri poslovanju organizacije: poglobljenega dela, dodatnega izobraževanja, timskega načina dela in podobno. In prav v to kislno jabolko sprememb je ugriznil Invest servis z novim srednjeročnim načrtom za obdobje 1986 — 1990. Sestavljalec novega, spremenjenega sistema obravnave človeškega faktorja je direktor vodja organizacijskega in splošno kadrovskega področja Andrej Stržinar.

Razgovor z njim je potekal takole:

V čem je bistvo novega sistema, glede na splošno?

S stališča stroke to ni nič novega. Gre za prilagojeno izvedbo že znanih strokovnih načel.

Sodim, da je treba najprej poseči v osnovno definicijo z vprašanjem, kaj je sploh organizacijska veda. Njeno najpomembnejšo vodilo je, da poišče najugodnejše kombinacije med tehničnim tehnološkim in človeškim faktorjem s ciljem, da dosežemo optimalne, gospodarske, ali kakršnekoli druge rezultate. Že ta definicija pove, da je veda izredno interdisciplinarna. Upoštevati namreč mora mimo spoznanj tehničnih znanosti tudi ekonomske, deleže psihologije, sociologije in še nekaterih drugih specializiranih ved. Če prenesemo ta dejstva v Invest servis, moramo pri nas najprej povezati celotni sistem in opredeliti cilje delovne organizacije, torej opredeliti, kaj so njene glavne strateške točke v prihodnje.

Splošni cilji so jasni, vendar veljajo za sleherni podjetje. Razumljivo je to za proizvodnjo, toda Invest servis se ukvarja v pretežni meri s storitveno dejavnostjo.

Prav zato, ker smo storitvena dejavnost z raznolikimi funkcijami in zelo pestrim kadrovskim sestavom, je nujno, da preidemo k temeljiti obdelavi celotnega sistema organizacijsko kadrovske funkcije. Le usklajeno delo edino jamči za ustrezen poslovni rezultat.

Za nov sistem ste se odločili po vsej verjetnosti zaradi nekaterih negativnih pojavov, ali vsaj pojava. Ali ne?

Osnovna motivacija za razčlenbo je visoka fluktuacija, to je pravzaprav cilj za saniranje. Kot enovita delovna organizacija, ki prodaja svoj paket storitev, moramo biti v celoti us-

pešna organizacija in ne samo, kot posamezne enote.

Kakšni so temelji sistema?

To je v bistvu povezovalni sistem s favoriziranjem vseh področij, kjer pa trenutno odrinemo materialno finančno in tehnično problematiko.

Za dobro delovanje nekega sistema moramo imeti ustrezne organizacijske strukture, ena izmed pomembnejših pa je metoda vodenja. Pri nas temeljimo preveč na osnovnem hierarhičnem sistemu vodenja, ki pa ustreza predvsem za rutinska dela. Naš namen je ugotoviti, katera so ta rutinska dela in se ravnati po sistemu, ki je že utečen.

Narava dela nekaterih naših področij je, da je bil klasični linearni sistem vodenja predvsem neuspešen, zato se je treba za ta področja dogovoriti v prid funkcionalnemu sistemu vodenja. Kot konkreten primer za tovrstno vodenje, oz. ravnanje je področje priprave dela in tehnologije za vzdrževanje.

Ker je to strokovno zahtevno področje, je pomembno, da posamezni specialisti prevzamejo polno odgovornost in so v tem smislu funkcionalni vodje delavcem, seveda tistim, ki izvršujejo ta dela. Bistvo sistema, tiči v hitrosti in kakovosti pretoka informacij.

Je funkcionalni sistem edina organizacijska oblika za celotno delovno področje?

Za najzahtevnejše naloge, zlasti take, ki niso trajne, hkrati pa po svoji naravi terjajo veliko število sodelujočih, je najustreznejši projektno-matrični sistem dela. Najizrazitejši primer je pri nas dejavnost inženiringa s konkretnim vodenjem investicij. Bistvo sistema je, da se z izpostavitvijo vodje projekta in njegovih članov izbrišejo vse organizacijske pregrade, pri čemer pa seveda osnovni pol-

ožaj delavcev v dosedanjem delovnem okolju ne vpliva na dejavnost v projektni organizaciji.

Torej ima sedanji sistem vodenja od zgoraj navzdol temeljno hibo.

Še tako dobro zasnovane organizacijske strukture ne bodo delovale, če temu ne prilagodimo sloga vodenja. Povsem nesprejemljivo je, da za izbrani projektni način vodenja prevladuje v delovni organizaciji avtoritativni slog vodenja, ker potem moderna struktura ne bo delovala.

So samo ti elementi novega sistema?

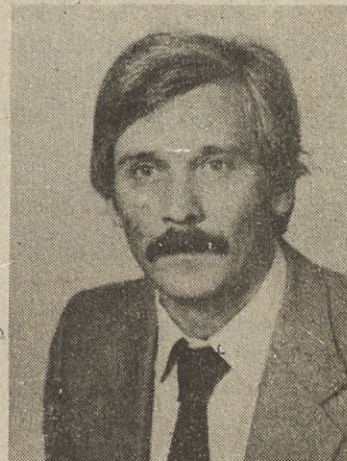
Nadaljnja povezava za dobro delovanje delovne organizacije je oblikovanje ustreznih sistemov, kot so npr. informacijski, motivacijski itd.

Če rečem nekaj besed v zvezi z motivacijskim sistemom, je poleg osebnih dohodkov potrebno izpopolniti še ustrezen sistem napredovanja, oz. natančneje drugih načinov nematerialnih vzpodbud. Eden izmed pomembnih je oblikovanje razvojne poti slehernega v delovni organizaciji, kar je v veliki meri odvisno od delavcev samih, da se trajno izobražujejo in dopolnjujejo svoje znanje.

Če bodo delavci motivirani za dobro delo, ga bodo sprejeli. Vsaj večina, ali ne?

Pomembno je, da delovna organizacija postavi tudi ustrezen sistem vrednot, ki jih je lahko več in so povsem specifične, glede na obravnavano delovno enoto, vendar je najpomembnejše pri tem, da se delavci z njimi identificirajo.

Za lažje razumevanje bom izdvojil dvoje vrednot in sicer nadporečno visoko kakovost dela, oz. storitev in permanentno izobraževanje. Če hočemo, da sistem deluje in, da vrednote niso le proklamirane, moramo te vrednote pripeti na ta motivacijski sistem, kar prak-



Andrej Stržinar

tično pomeni močno stimulacijo za delavce, seveda tiste, ki se vrednot drže in sorazmerno močno sankcijo za druge, ki teh vrednot ne upoštevajo.

Delavci, ki ne bodo akceptirali novega sistema dela, se bodo poslovili in tako še povečali visoko fluktuacijo. Bodo drugi prevzeli delo v novih delovnih okoliščinah?

Ta sistem je temelj za oblikovanje kadrovske politike, zlasti dolgoročne. Kot ena izmed konkretnih zahtev je izmensko delo, dežurstvo itd. Vzdrževalna dejavnost mora biti aktivna vseh 24 ur dneva. Druga zahteva je, da so novi strokovni delavci pripravljani na permanentno izobraževanje. Delavci morajo biti pripravljani tudi prevzeti dela in naloge, ki niso neposredno navedene v njihovem opisu dela in nalog, kajti to je pogoj za hitro reagiranje na nastale položaje, oz. odpravo napak. Gre za racionalno izrabo časa in obstoječe ekipe.

So spremembe povezane z večjimi stroški, ali so obratno stroški funkcioniranja na temelju vaših ugotovitev po tem manjši?

Sprememba sistema ne terja bistvenih dodatnih stroškov. Če bi sistem obnašanja dosledno uresničevali, bi v roku enega do dveh let imeli vsaj za 10% večji učinek. Izobraževanje pa se pravzaprav že takoj obrestuje.

To bo vsekakor dolg proces, kateremu bo treba posvetiti veliko pozornosti in ga na vseh ravneh tudi podpreti. Za izčrpen razgovor, lepa hvala!

Marjan Kralj

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sobesednik
ing. Milan Železnik

Velika investicija

Po združevanju podjetij Iskra Kranj, Telekomunikacije Ljubljana, IEV Ljubljana, TELA Ljubljana in nekoliko pozneje Niko Železniki je prišla na vrsto realizacija velike investicije. Po finančni konstrukciji, ki jo je hkrati z investicijo odobrila in nadzorovala Investicijska banka v Beogradu so nastopali kot sofinancerji: Iskra in njene organizacije, kot investitor, občinski odbori, kjer so stale tovarne in Investicijska banka v Beogradu, kot posojilodajalci. Kot koordinator za razvojno in investicijsko področje sem imel dela čez glavo. Investicija je terjala finančno in tehnično obravnavanje. Izvedbo je prevzel investicijski sektor, ki ga je vodil ing. Muha, s precej veliko ekipo strokovnjakov za gradnje, nabavo strojev, instalacijske naprave itd.

Kaj lahko rečemo o kakovosti te investicije? Od prvotno projektiranega obsega sta glede na tedanje finančne pogoje ostali dve tretjini. Po »predlogu« sekretariata za industrijo smo morali črtati iz obsega upravno zgradbo in zgradbo za inštitut. Rekli so: uprava se lahko stisne kamorkoli, inštitut pa je dobil objekt v tobačni tovarni. V kompleksu investicije pa so ostali predvsem objekti in naprave za proizvodnjo. Iz te investicije izvirajo: kompleks v Stegnah z objekti Elektrovez, Orodjarne, Naprav za avtomatizacijo, Žarnic, Feritov, Magnetov in Centralne toplarne, v Trbovljah tovarna polprevodnikov, v Kranju za razširitev za proizvodnjo telefonskih central, v Semiču novi objekti za kondenzatorje, v Žužemberku objekt za keramične kondenzatorje, sicer pa izpopolnitve strojne, merilne in druge opreme v skoraj vseh tedanjih tovarnah in obratih.

V pogledu ravni tehnologije moram povedati, da je bila uporabljena pač našim strokovnim delavcem tedaj znana tehnologija, v večini primerov tehnologija v že obstoječih obratih proizvodnje in razvita doma z lastnim znanjem. Zavedali smo se, da verjetno ni naj sodobnejša in, da bi bilo v določenih primerih kupiti licenco in

tehnologijo pametneje, kot pa se držati obstoječe. Vendar za tak postopek ni bilo niti časa niti dovolj moči. Za izdelavo elaboratov je bilo na razpolago le nekaj mesecev v letih 1961 in 1962. Spomladi so bili že v kontroli in odobravanju. Po tovarnah so bili organizirani timi, ki so po navodilih centralnega tima izdelovali elaborat za svojo tovarno.

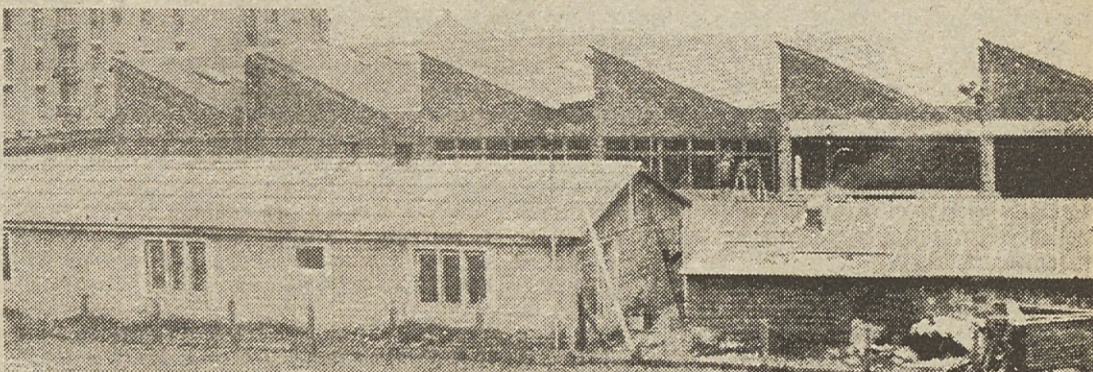
V takem položaju ni bilo misliti na kake razgovore s tujimi ponudniki tehnologije. Investicijska

dela in nabave so stekle z letom 1963. V desetletju, ki je sledilo, so se povečane zmogljivosti zaposlile in proizvodnja konsolidirala. Mislim, da lahko trdim, da je ta investicija dala temelj današnjemu obsegu Iskre in možnost nadaljnjim širitvam in izpopolnitvam — kljub temu, da je bila narejena tako na »ho-ruk«.

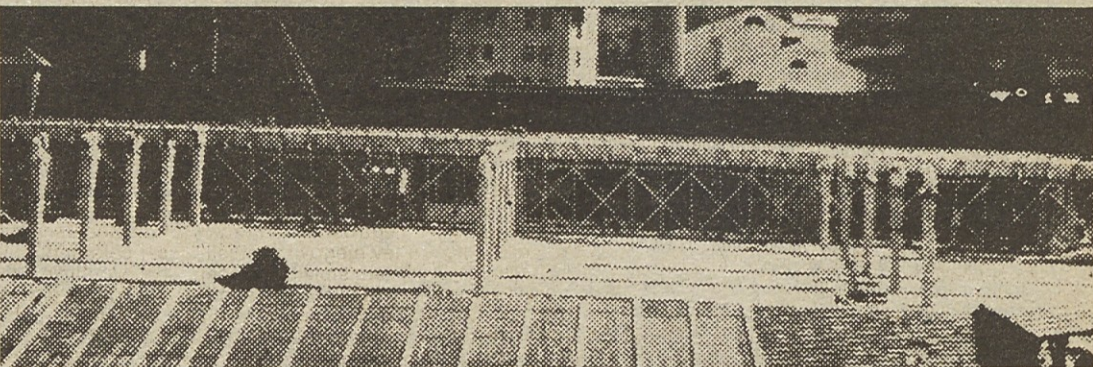
Zgrešene investicije?

Imeli smo tudi tak primer. V Stegnah je bila zamišljena in tehnološ-

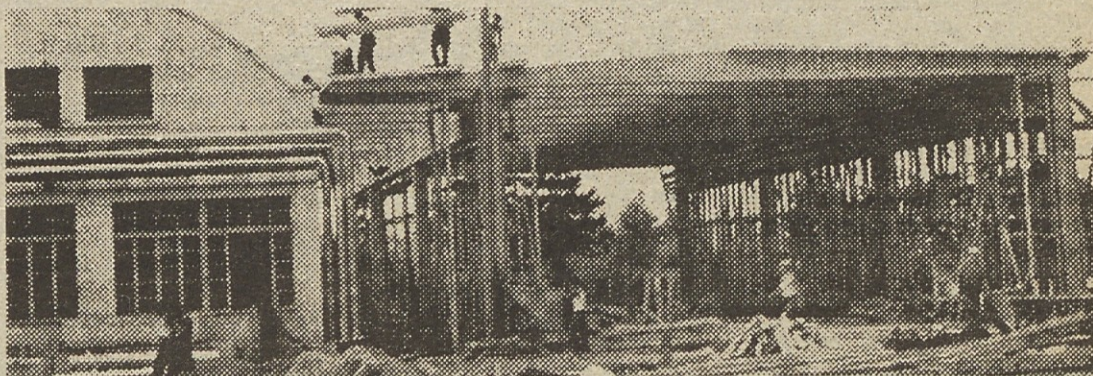
ko obdelana skupna obdelovalnica pločevine, mehanska, površinska in galvanska obdelava. Tovarne, za katere naj bi izdelovala pločevinaste dele, ideje niso sprejele in so organizirale svoje obrate. Morda je bila res preuranjena za tedanje razmere, danes pa, ko obdelujemo na tone pločevinastih izdelkov, bi verjetno prišla prav. Velike skode pri tem ni bilo, nekaj naprav, ki so bile izdelane za omenjeni obrat, je bilo potem prodanih, stavba pa uporabljena za skladišče IC.



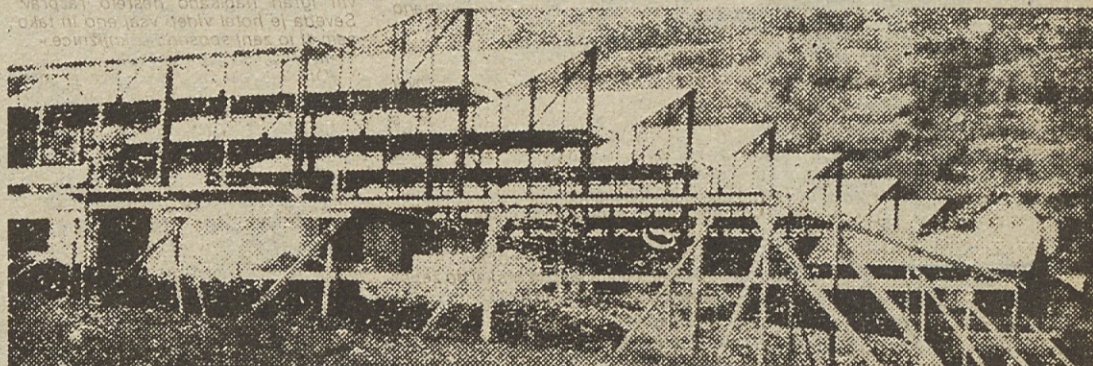
Rekonstrukcija tovarne TELA na Savski cesti v Ljubljani. Slika je iz leta 1963.



Dokument iz leta 1963: gradnja novega objekta za telefonijo v Kranju.



Tudi v Novi gorici so se tega leta lotili nove tovarniške hale.



Prav tako niso stali križem rok istega leta v Semiču: gradbena dela za novo tovarno kondenzatorjev.

Razstava slik Mirana Mirtiča

Iskrina literarna skupina

Praznovanje 3. decembra, Prešernovega rojstnega dneva, je postalo že tradicionalno. Vsako leto ga pripravijo člani Iskrine literarne skupine in recitatorji.

Letos bo prireditev 4. decembra 1985, ob 19. v Delavskem domu v Kranju.

Vabljenil!

Prešernov rod

Slovenska knjiga — naša usoda in zgodovina, naša prihodnost, naša misel. Noben človek, posebno ne šolan, ne more biti brezbrizen do knjige in slovenske kulture. To bi bil greh zoper narod, greh zoper sebe. In vendar, koliko je takih grešnikov, ki jim je boj za kulturo, za duhovnost postranska stvar. Za prenekatero izobraženo obstaja le stroka in nič drugega.

Nekateri sploh ne berejo več. Ne vznemirja jih ne gledališče, ne koncert, ne slikarstvo, ne knjige. Ne gre samo za knjige in branje, gre za kulturno zavest. Za občutek, da smo iz Prešernovega rodu. Duhovno prebujeni. Duhovna dedščina naših največjih mož ne sme ostati v knjigah. Priti mora v ljudi, postati del njihove zavesti. Prava umetnost je naravna vrednost, ki nas plemeniti, osrečuje in dviga.



V DO Elektrozveze je predstavil svoje slike naš mlad slikar—samouk in sodelavec iz TOZD TTS, Miran Mirtič.

Kot nam je povedal mu slikarstvo veliko pomeni že od otroških let in se mu je zato tudi resno posvetil.

Študij slikarske »obrtni«, torej tistega osnovnega znanja, ki slikarju omogoča uresničitev njegovih zamisli, je precej zahteven. Samouki so v tem smislu v precej težjem položaju, saj se morajo do marsikaterega spoznanja sami dokopati. Bistveno pa je, da najdejo način in voljo za svoje stalno izpopolnjevanje in predvsem za iskanje tistih svojih izraznih zmogljivosti, ki so jim najbližje.

Miran Mirtič je na tej razstavi predstavil nekaj med seboj stilno različnih del. Pokazal je idejno zanimive slike v nadrealizmu in nekaj uspešnih izvedb v realističnem in impresionističnem slogu. Taka usmeritev je za mladega slikarja samouka najbrž dokaj razumljiva. Popolna usmeritev v nadrealizem je le dvorezen meč, saj celo najboljši slikarji žanjejo dokaj različne, če že ne dvomljive ocene, ko se spustijo na področje nadrealizma. Po drugi strani pa je dobro, če se mlad slikar spoprime z različnimi tehnikami slikanja, saj na ta način najhitreje prehodi pot, ki jo drugi osvojijo na akademiji.

(B. Č.)

Isaac Asimov:

Nesmrtni bard

Prevedel: Žiga Leskovšek

»Oh, seveda. Lahko priključem duhove umrlih slavnih mož,« je pritrdir dr. Phin-eas Welch.

Bil je nekoliko okajen, drugače morda tega ne bi povedal. Seveda je bilo povsem razumljivo, da se ga je ob praznovanju novega leta tudi nekoliko nalezal.

Scott Robertson, mladi profesor angleške književnosti, si je popravil očala in se ozrl na levo in desno, da bi videl, če ju je kdo slišal.

»Kaj ne poveste, dr. Welch!«

»Resno mislim. In ne samo duhove. Tudi njihovo telo lahko prestavim v današnji čas.«

»Dejal bi, da je kaj takega nemogoče,« je ugovarjal Robertson.

»Zakaj? To je običajen primer časovne prenestitve.«

»Mislite na potovanje skozi čas? Toda to je nekoliko, hm, nenavadno.«

»Ni, če veš kako.«

»Torej kako, dr. Welch?«

»Misliš, da ti bom povedal?,« je resno vprašal fizik. Ozrl se je še za kakim kozarčkom, vendar ni našel nobenega.

»Kar nekaj sem jih že prestavil v naš čas. Arhimeda, Newtona, Galileja. Ubogi reveži,« je povedal.

»Jim tu ni bilo všeč? Misliš bi si, da jih bo sodobna znanost očarala,« je dejal Robertson, ki je začel uživati v razgovoru.

»Oh, bili so očarani. Bili. Posebno Arhimed. Sprva sem mislil, da se mu bo od veselja kar zmešalo, ko sem mu z muko nekaj tega pojasnil v nekakšni grščini, vendar ne... ne...«

»Kaj je bilo narobe?«

»Različen način življenja. Niso se mogli navaditi nanj. Bili so strašansko osamljeni in prestrašeni. Moral sem jih poslati nazaj.«

»Kakšna škoda.«

»Da. Veliki, a neprilagodljivi umi. Nesvetovljanski. Zato sem poskusil s Shakespearom.«

»Kaj?,« je planil Robertson. Razgovor se je prevesil na dobro mu poznano področje.

»Ne vpij, fant moj! Tako se ne vede,« je rekel Welch.

»Mar niste rekli, da ste prestavili Shakespeara?«

»Sem. Potreboval sem nekoga s svetovljanskim umom. Nekoga, ki bi dovolj dobro poznal ljudi, da bi lahko živel med njimi tudi stoletja zunaj svojega časa. Shakespeare je bil tak človek. Imam njegov podpis. Za spomin, saj veš.«

»Ga imate pri sebi?« je vprašal Robertson z izgubljenimi očmi.

»Prav tukaj,« Welch je brskal po žepih telovnika. »Ah, tukaj je.«

Profesor je prijel majhno vizitko, na kateri je pisalo: »L. Klein in sinovi. Železnina. Prodaja na debelo.« Na drugi strani pa je bilo načekano: »Will'm Shakesper.«

Robertsona je prešinila divja slutnja. »Kakšen je bil?«

»Ne tak, kot na slikah. Plešast in z grdimi brki. Govoril je v močnem narečju. Seveda sem napravil vse, kar je bilo v moji moči, da bi bil zadovoljen v današnjih časih. Povedal sem mu, da zelo cenimo njegove drame in, da jih še vedno uprizarjamo. Pravzaprav sem mu povedal, da menimo, da so to največje literarne stvaritve v angleščini, če ne celo v kateremkoli jeziku.«

»Dobro, dobro,« je s pridržanim dihom dejal Robertson.

»Povedal sem mu, da je bilo o njegovih igrah napisano nešteto razprav. Seveda je hotel videti vsaj eno in tako sem si jo zanj sposodil iz knjižnice.«

»In?«

»Oh, bil je očaran. Seveda je imel težave s sodobnimi frazami in sklicevanjem na dogodke po letu 1600, vendar sem mu pomagal. Ubožec. Mislim, da še zdaleč ni pričakoval, da ga bodo tako obravnavali. Kar naprej je ponavljal: Ljubi bog, kaj vse je mogoče pripisati besedam v petih stoletjih. Zdi se mi, da bi iz mokre krpe lahko oželi morje.«

»On tega ne bi rekel.«

»Zakaj ne? Svoje drame je napisal, kolikor hitro je mogel. Dejal je, da je to moral delati zaradi rokov. Hamleta je napisal manj kot v šestih mesecih. Zgodba je stara. On jo je samo položil.«

»Verjetno tudi teleskopske leče samo nekoliko položijo,« je ogorčeno pripomnil profesor angleščine.

Fizik se ni zmenil zanj. Nekaj korakov stran na točilnem pultu je odkril še nedotaknjen koktajl in se počasi pomaknil proti njemu.

»Nesmrtnemu bardu sem povedal, da imamo na univerzi celo seminarje o Shakespearju.«

»Jaz vodim enega.«

»Vem. Vpisal sem ga v tvoj večerni podaljšani seminar. Še nikoli nisem videl človeka, ki bi tako želel izvedeti, kaj si o njem mislijo potomci. Ubogi Will, tako se je trudil.«

»V moj seminar ste vpisali Shakespeara?« je momljaval Robertson. Čeprav je bila to le alkoholna blodnja, ga je misel doobra pretresla. Če je sploh bila alkoholna blodnja? Začel se je spominjati plešastega moškega z nenavadno izgovornjavo...

»Seveda ga nisem vpisal s pravim imenom,« je povedal dr. Welch.

»Naj te ne skrbi, kako se je pisal. Napravil sem napako, to je vse. Veliko napako. Ubogi revež.« Prijel je koktajl in pokimal proti njemu.

»Kakšno napako? Kaj se je zgodilo?«

»Moral sem ga poslati nazaj v šestnajsto stoletje,« je ogorčeno zarjovel Welch. »Kaj misliš, kolikšno mero ponižanja lahko prenese človek?«

»O kakšnem ponižanju govorite?« Welch je izpraznil kozarec.

»Ti, ti ubogi bedak! Na izpitu si ga vendar vrgel.«

Strokovno izpopolnjevanje delavcev

V novogoriški Iskri Avtoelektriki posvečajo raznim oblikam izobraževanja ob delu veliko in nenehno pozornost. Minuli torek so tako izvedli še eno, to pot izrazito strokovno izpopolnjevanje, ki so se ga udeležili vodje proizvodni, vodje tehničnih in operativnih priprav dela, direktorji temeljnih organizacij, kalkulanti in delavci računovodske službe. Če pod udeležence tega strokovnega izpopolnjevanja potegnemo črto, pridemo do zaključka, da so predavanja poslušali predvsem tisti delavci, ki lahko kakorkoli vplivajo s svojim delom in pri delu na zmanjšanje vseh vrst stroškov. Temu primerna je bila tudi tema izpopolnjevanja — stroškovna kontrola proizvodnje in analiza vrednosti. Tudi predavatelji so bili primerno izbrani, sami strokovnjaki s tega področja, med njimi tudi redni profesor ekonomske fakultete Boris Kidrič iz Ljubljane dr. Ivan Turk.

Strokovna delavka kadrovske službe Iskre Avtoelektrike Milenka Konjedić nam je povedala, da se je izpopolnjevanja udeležilo prek 50 slušateljev in da so bili s pridobljenim znanjem zadovoljni. Izrazili pa so željo, da bi v delovni organizaciji tudi v bodoče organizirali podobne krajše oblike strokovnega izpopolnjevanja — tudi iz drugih področij dela. Omenjeno dvodnevno izpopolnjevanje strokovne izobrazbe je bilo v Avtoelektriki organizirano v sodelovanju z izobraževalnim centrom naše SOZD Iskra.

MARKO RAKUŠČEK



Pred dnevi je bila v novogoriški Iskri Avtoelektriki krajša, a toliko bolj pomembna slovesnost, na kateri so predstavniki tega 3300 članskega kolektiva poklonili vsem novogoriškim šolam in delavski univerzi računalnike. Slovesnosti so se poleg ravnateljev in učiteljev udeležili tudi predstavniki družbeno političnih organizacij Iskre Avtoelektrike ter vodstvo delovne organizacije. Življenje in delo kolektiva ter vzrok in pomen odločitve, pokloniti ta pripomoček šolam, je orisal pomočnik glavnega direktorja Robert Žerjal in poudaril izredno dobro sodelovanje z vsemi šolami ter de-

lavsko univerzo v novogoriški občini, saj je Iskra Avtoelektrika prav iz teh ustanov dobila prenekaterega strokovnjaka. To si želi tudi v bodoče, kar pa ne bo nedosegljivo, saj so sami predstavniki šolskih ustanov izrazili željo, naj bi bila prav Iskra Avtoelektrika nosilec razvoja tovrstne dejavnosti z bodočimi strokovnjaki, ki se šolajo in se bodo šolali v novogoriških hramih učenosti. Računalnike je razdelil predsednik predsedstva konference OO sindikata Miloš Vodopivec, saj je bil tudi sindikat eden izmed glavnih pobudnikov te humane akcije.

Marko Rakušček

Iskra Srednja šola

Publikaciji ob 40-letnem jubileju

»Šola je zaradi družbenih potreb, še posebno z začetkom usmerjenega izobraževanja, iz leta v leto prevzemala vedno večje naloge in odgovornosti ter tako razširjala svojo dejavnost. Za številne delavce šole, ki so dolga leta vztrajali v težkih delovnih pogojih in opravljaljati zahtevno vzgojnoizobraževalno delo, je selitev v novo šolo praznik, ki ga bodo delili in se veselili z novimi generacijami učencev,« je zapisal v uvodniku zbornika ob štiridesetletnem jubileju delovanja Iskrine srednje šole elektrotehniške in kovinskopredelovalne usmeritve Kranj, njen ravnatelj inž. Franc Lebar. Ob delovnem jubileju je bila odprta nova šola in sicer ob kranjskem občinskem prazniku. Številne generacije, ki so v tem času zapustile šolo, so s svojim ustvarjalnim delom pomagale pri napredku Iskre in združene dela Kranja in Gorenjske. Prvi jubilejni zbornik je namenjen 3004 poklicnim delavcem in 1420 tehnikom, ki so v štiridesetih letih uspešno zaključili šolanje. Namenjen je tudi številnim požrtvovalnim učiteljem in delavcem šole, ki so s svojim delom pomagali pri vzgoji in znanju mladih generacij. Zbornik vsebuje uvodne misli, kroniko šole, izobraževanja in izvenšolskih interesnih dejavnosti ter sezname pedagoških in drugih delavcev na šoli in učencev, ki so v štiridesetih letih zaključili šolanje. Zbornik je opremljen s statističnimi podatki, izseki sodelavcev šolskega glasila »Plus minus« iz preteklih let, fotografijami. Uredila ga je prof. Alenka Prah, plusminus pa Gorenjski tisk Kranj.

Kritično oko šole in okolice, pravi naslov za pravne zadeve in podobno so v preteklosti podnaslavljali šolsko glasilo »Plus minus«, ki klub menjavi generacij redno izhaja in seznanja bralce — dijake, profesorje pa tudi druge o njihovi dejavnosti in dogajanjih. Glasilo »Plus minus« že s svojim imenom simbolično nakazuje tehnično smer izobraževalnega procesa, za katerega se večina dijakov usposablja, po drugi strani pa pozitivno in negativno ocenjuje delo v šoli in izven nje. V njem so se vedno odražala hotenja in razmišljanja mlade generacije, v njem so bili prispevki s številnih zanimivih področij dela mladih na šoli, utrip njenega vsakdana... V akciji RK ZSMS in tednika Mladina je bilo glasilo »Plus minus« proglašeno za najboljšje v republiki za šolsko leto 1979/80. Posebne izdaje glasila »Plus minus« so bile posvečene obrambnemu krožku, literarno-kulturni »Plus minus« ob slovenskem kulturnem prazniku, »Plus minus« posvečen zadnji maturi... Ob 40-letnici Iskrine srednje šole je izšla jubilejna številka glasila »Plus minus«, ki izhaja od leta 1972, v sedanji obliki pa šesto leto. Jubilejna številka šolskega glasila »Plus minus« je posvečena šoli in generacijam, ki so se izobraževale in usposabljevale na njej. Bivši učenci različnih generacij so na pobudo mentorice prof. Jožice Mihev napisali spomine na doživljanje iz šolskih klopi, ki v človeku ostanejo do konca življenja. Ti utrinki so povezani z najrazličnejšimi najuspešnejšimi in zanimivimi prispevki iz že objavljenih preteklih števil glasila.

Drago Papler

Drugi o nas

- Sarajevsko Oslobođenje je objavilo prispevek izpod peresa dopisnika v Sloveniji Zorana Odiča o vtisih s sejma Sodobna elektronika 85. Dopisnikovi splošni vtisi s sejma niso najboljši, vsaj glede domačih razstavljalcev. Skupnih projektov in delitve del ni; osebne računalnike je nudilo kar trideset naših proizvajalcev in malo je bilo takih, ki so prikazali svoj lasten proizvod. Razstavni prostor naših delovnih organizacij, še posebej največjih (Iskre, Energoinvesta, Gorenja) so pokazali da tam, kjer dele svetovnega fonda znanja razvijamo sami, ne zaostajamo niti za največjimi. Tam, kjer so pri nakupih licenc zaostali, so ostali na ravni vegetiranja. Tam, kjer so se lotili skupnega razvoja posameznih sistemov, tako hardware kot software, pa so ponekod v samem tehnološkem vrhu in predmet zanimanja vrhunskih svetovnih firm.
- Zagrebški Privredni vjesnik prinaša obširen prispevek o največjih jugoslovanskih izvoznikih. Podrobneje komentira rast in razvoj nekaterih velikih jugoslovanskih organizacij, ki so hkrati tudi največji izvozniki. Za Iskro pisec članka med drugim navaja, da je kot tretji največji jugoslovanski izvoznik hkrati tudi največja organizacija s področja elektroindustrije. Izvaža v 60 držav po vsem svetu; v letu 1984 je izvozila skoraj 200 milijonov dolarjev, od tega približno dve tretjini na konvertibilni trg. To je prav gotovo dokaz, da so Iskrini proizvodi moderni in v samem vrhu in v področju telekomunikacij, računalništva, avtomatizacije in elektrooptike.
- V beograjskem Privrednem pregledu je izšel članek o sodelovanju Iskre z najrazvitejšimi državami, še posebej z ZDA. Avtor poudarja, da Iskra zahtevno ameriško tržišče »obdeluje« že dvajset let prek poslovalnice Iskra Electronics v New Yorku. Pred leti pa so ustanovili tudi poslovalnico v Santa Clari (Kalifornija), v srcu ameriške elektronike, ki bo pomemben tehnološki center. Iskra letos načrtuje povečanje izvoza v ZDA za 3 milijone dolarjev; gre predvsem za avtoelektrične izdelke, električno ročno orodje, telefonske aparate, elektromotorje, program Iskre—Delte in drugo. Konstantna rast izvoza na ameriško tržišče zagotavlja tudi neobhoden uvoz opreme za Iskrine prioritete programe.
- Politika express iz Beograda nadaljuje s serijo člankov o vlogi marketinga v Jugoslaviji ter o pozitivnih in negativnih izkušnjah s tem v zvezi. V članku poudarjajo, da so slovenske delovne organizacije najhitreje spoznale pomen raziskave mednarodnega trga, spremlja aktivnosti kon-

kurence in ugotavljanja navad in potreb potrošnikov glede na posamezne proizvode. Če na primer partnerje v inozemstvu vprašate, ali so slišali za Iskro, ali za El Niš, bo večina odgovorila da je slišala za Iskro. Ta organizacija ima namreč izredno razvit Marketing.

- Iskrina tradicionalna tiskovna konferenca ob sejmu Sodobna elektronika '85 je močno odmevala v vseh jugoslovanskih sredstvih javnega obveščanja.

- Tako je ljubljanski Dnevnik poročal, da med Iskrinimi novostmi na sejmu zavzema prvo mesto teleinformacijski sistem DITIS, ki sodi v sam vrh digitalne tehnologije. Namenjen je predvsem posebnim telematskim mrežam, kot na primer SDK, bankam, železnici itd. Vrh vsega, kar tudi sodi v to novo tehniko, ki jo je Iskrašem že uspelo osvojiti pa so digitalne telematske centrale, ki skupaj s posameznimi napravami tvorijo teleinformacijski sistem DITIS. Kljub zadovoljstvu ob teh uspehih pa predstavniki Iskre menijo, da še vedno zaostajajo pri investicijskem vlaganju in uvozu opreme. Zaradi tega pa tudi zaradi bolj skope preskrbe z domačim repro materialom, bodo v Iskri letos uspeli realizirati le 90 odstotkov izvoznih načrtov, vendar to predstavlja kar 230 milijonov dolarjev.

- Zagrebški Vjesnik je v zvezi z Iskro na sejmu elektronike osrednjo pozornost namenil teleinformacijskemu sistemu. S to novostjo je po mnenju lista Iskra dokazala, da je poleg Siemensa, Philipsa in drugih sposobna proizvesti sodoben digitalen sistem. Hkrati piše, da je Iskra prek ustreznih organov na zvezni ravni že sprožila zahtevo, da se v Jugoslaviji dogovorimo o vključitvi v skupni evropski tehnološki projekt »Eureka«. Do sedaj še niso prejeli nobenih informacij. List komentira, da bi bila velika napaka, če se Jugoslavija ne bi vključila v ta projekt. Okoli 200 milijonov dolarjev, kolikor bi znašal jugoslovanski del, je pravzaprav smešna vsota glede na vlaganja, ki so potrebna, da Jugoslavija ustrezno sodeluje v tretji tehnološki revoluciji.

- Glas iz Kranja je v celostranskem prispevku podrobneje poročal o novostih Iskre, pri čemer je omenil tudi zelo koristno računalniško delavnico v Cankarjevem domu.

Iz tujega strokovnega tiska

Stari časi se vračajo

Kljuje vrat, držaji na stopnicah in nasploh mesta, ki se jih ljudje stalno dotikajo, bodo spet iz medenine, tako kot v prejšnjih časih. Zlasti v bolnišnicah in uradih. Ugotovili so namreč, da so z medenine nemogoči prenosi različnih bakterij, ker ima medenina bakteriocidne lastnosti. Mimo tega medenine ni treba pogosto čistiti. Tako priporoča nemški Institut za baker v svoji oktobrski publikaciji za javnost.

Mostovi iz plastike

V zahodnonemškem mestu Düsseldorfu so zdaj zgradili most iz umetne snovi, ki pa ne vsebuje več železobetona. Gre za sestavo steklenih vlaken z umetno smolo, ki so jo preizkusili v laboratoriju in jo praktično preizkušajo v zunanjih normalnih klimatskih pogojih. Novi 16 m široki in le 48 m dolgi cestni most bo tako sprožil novo gradbeno obdobje.

V nasprotju z železobetonom je nova snov, v kateri je 60 tisoč posameznih vlaken, napeta v obliki vrvi in prepojena z umetno smolo. Poglavita prednost je, da ni več korozije železa in tudi morebitni dostop zraka ob poškodbah ne povzroča okvar. Gradnja je veljala 3 milijone DM in zaposlila številne

znanstvenike. Z novim postopkom so Nemci začeli skrajno previdno, zato bodo v začetku dovoljevali prehod čez most samo pešcem. Če se poskus ne bo obnesel, bodo za vsak primer most ojačali še z jeklom.

Proizvodnja v veselju

Na ameriškem trgu so zdaj v prodaji majhne, absolutno okrogle kroglice, namenjene za umerjanje precizijskih instrumentov. Kroglice imajo premer komaj nekaj deset mikrometrov, torej so mnogo manjše od bučikinih glavic. Izdelali so jih v vesoljski ladji Challenger v enem od zadnjih poletov. Samo v breztežnostnem stanju jih je bilo moč izdelati absolutno okrogle.

Raziskovalna ladja

V zahodnonemškem pristanišču Bremerhaven so splovili eno največjih raziskovalnih ladij na svetu, ki spodrija 16.596 ton vode. Gre za skupno naložbo ZDA, ZRN, Francije, Kanade in Japonske. Ladja Joides Resolution se bo ukvarjala z naravoznanstvenimi nalogami. Je naj sodobnejše opremljena in ima 61 m visok stolp tako, da bodo lahko poskusno vrtali do globine 9 km. Raziskovala bo hidrosfero, ledena področja, biosfero in zemeljski magnetizem. Pri vrtanju v globino bo raziskovala zemeljsko skorjo, sedimente, petrokemijske sloje itd.

Ladijska posadka bo štela le 28 moških, nadaljnjih 32 se bo ukvarjalo samo z vrtnjem, 50 pa bo raziskovalcev, oz. znanstvenikov. Znanost si z novo ladjo obeta novih spoznanj, predvsem praktične vrednosti.

Pljučni rak

Nova spoznanja glede pljučnega raka so zavrla nekatera mnenja zdravnikov, da samo onesnaženo okolje z različnimi škodljivimi plini povzroča rakasta obolenja na pljučih. Študija, izdelana v mestu Saarbrücken, je pokazala, da obstaja tesna povezava med kajenjem in onesnaženim zrakom. Mesto Saarbrücken je namreč eno izmed najbolj onesnaženih mest v Evropi. Čez dan obremenjena pljuča kadilcev se v urah počitka (med spanjem) regenerirajo, če vdiha vajo svež zrak, v onesnaženem zraku pa regeneracija izostane, posledica tega pa je, da pljuča obnemo-rejo. Kadilci v tem mestu so zato izredno nagnjeni k raku na pljučih.

Gospodarski napredek

V kratki zgodovini pokolonialnega gospodarskega razvoja sta samo dva primera, ki resnično zaslužita občudovanje za hiter napredek zdrav v razvoju. To sta državi Južna Koreja in pa Tajvan. Obe državi sta se v času ene same generacije povzpeli iz revščine v

gospodarsko napredni državi z zahodnoevropskim standardom. Južna Koreja s 40 milijoni prebivalcev in Tajvan z 20 milijoni sta imeli tipične strukturne probleme nerazviti. Še leta 1960 je bila npr. Južna Koreja revnejša od afriške Gane, ali Sudana. Od tedaj se je bruto socialni produkt povzpел pri obeh državah letno za približno 8% tako, da ima Južna Koreja sedaj dohodek na prebivalca v vrednosti 4.500 dolarjev.

Novo izkoriščanje energije

Dve norveški podjetji, podprti s subvencijo norveške vlade, načrtujeta hidroelektrarne po novih zamislih. Gre za izkoriščanje plime in oseke, vendar na povsem svojski način. Tako bo podjetje Kvaener Brug postavilo na morski obali v bližini otoka Toftestallen pokončne cevi, kapacitete 50 m³, v katerih se bo morska voda dvigala in upadala. S tem bo povzročala komprimiran zrak, ki bo prek zračne turbine proizvajal električno energijo. Drugo podjetje se bo poslužilo povsem drugega sistema z gradnjo dveh zidov, med katerima bo speljan kanal. Le-ta se bo zapiral in odpiral in tako polnil rezervoar, s katerega bo odtekala voda prek običajne vodne turbine nazaj v morje.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Iskra— SOZD elektrokovinske industrije, n.sol.o.

Izobraževalni center Ljubljana
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

razpisuje strokovno izpopolnjevanje izobrazbe po programu:

Pripravnik v SOZD Iskra (VS, VŠ)

v času 10. in 11. 12. 1985

Seminar je namenjen vsem pripravnikom z višjo in visoko izobrazbo v Iskri, ki so začeli s pripravniško dobo v jesenskem času 1985 in vsem tistim, ki se še niso udeležili tega seminarja.

Vsebina:

1. Osnovne informacije v Iskri, proizvodnem programu in razvojni usmeritvi
2. Politika trženja v Iskri in Iskrine poslovne enote v tujini
3. Informacijski sistem v Iskri
4. Kadrovska politika in izobraževanje
5. Vizuelna predstavitev Iskre

Nosilec programa: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana
Vodja programa: Karel Medja

Čas in kraj: S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli dne 10. 12. 1985 ob 9. v Iskri PPC, Ljubljana, Trg revolucije 3, P-velika dvorana.

Zaključek seminarja bo 11. 12. 1985 ob 13.15.

Prijave: Skupinsko prijavnico naj posamezne TOZD pošljejo v kadrovsko službo svoje DO, ki bo poslala seznam udeležencev v izobraževalni center, SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3.

Iskra



Iskra — Industrija širokopotrošnih izdelkov, n.sol.o.

TOZD — Tovarna televizijskih sprejemnikov —
TV Pržan, n.sub.o.,

61000 Ljubljana, Andreja Bitenca 68

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

Vodja komercialno planskega oddelka

Pogoja: visoka izobrazba ekonomske smeri, zaželene delovne izkušnje na podobnih delih in nalogah.

Vodja izdelka v izvoznem oddelku

Pogoji: visoka, ali višja izobrazba ekonomske, ali elektro smeri, znanje nemškega jezika, zaželene delovne izkušnje v komercialni dejavnosti.

Vodja za standardizacijo in tipizacijo

Pogoja: visoka, ali višja izobrazba strojne, ali elektro smeri, zaželene delovne izkušnje na podobnih delih in nalogah.

Referent uvoza

Pogoji: srednja izobrazba elektro, ali ekonomske smeri, znanje angleškega, oz. nemškega jezika, vozniški izpit B kategorije, zaželene delovne izkušnje na podobnih delih in nalogah.

Vodja izmene plastike

Pogoja: srednja izobrazba strojne smeri, ali poklicna šola kovinarske smeri, zaželene delovne izkušnje na podobnih delih in nalogah.

Skupinovodja v galvaniki

Pogoja: srednja izobrazba kemijske smeri, ali poklicna šola — KV galvanizer, zaželene delovne izkušnje na podobnih delih in nalogah.

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe s kratkim opisom dosedanjega dela in z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA—ŠIPO, TOZD Tovarna televizijskih sprejemnikov »TV PRŽAN«, 61117 LJUBLJANA, c. Andreja Bitenca 68. Telefon 50-968.

Iskra



Iskra — Industrija za avtomatiko Ljubljana, n.sub.o.

TOZD — Tovarna orodja, o.sub.o.,
61000 Ljubljana, Stegne 15

Orodjarstvo je bodočnost

Smo organizacija, ki sledi trenutno najmodernejši svetovni tehnologiji pri izdelavi orodij, v proizvodni proces uvajamo vrhunske numerično krmiljene stroje izrednih zmogljivosti in kvalitete.

Prav zato želimo združiti delo s sposobnimi kadri, ki bodo s svojim znanjem nadaljevali našo skrb za nenehen napredek in razvoj tudi v prihodnosti.
Potrebujemo:

- **dipl. strojnega inženirja, ali strojnega inženirja za projektiranje, razvijanje, oz. konstruiranje orodij**
- **strojnega inženirja za izdelavo tehnoloških postopkov in programov za CNC stroje**
- **strojnega tehnika za opravljanje del operaterja na NC stroju**
- **dva strugarja**
- **dva rezkalca**

Bodočim sodelavcem nudimo prijetno delovno okolje, izredno stimulativne osebne dohodke, pomoč pri urejanju stanovanjskih razmer, visoko razvit družbeni standard, možnost dodatnega izpopolnjevanja in specializacije v stroki ter napredovanje. Pisne ponudbe pošljite na naslov ISKRA Avtomatika, TOZD Tovarna orodij, Ljubljana, Stegne 15, lahko pa se dogovorimo za razgovor kar po telefonu — pokličite številko 061 (574-211).

Iskra — Industrija za avtomatiko Ljubljana, n.sub.o.

TOZD — Tovarna elementov za avtomatizacijo, o.sub.o.,
61000 Ljubljana, Savska c. 3

Nudimo proste zmogljivosti v računalniško krmiljeni vakuumski peči IPSEN, ki je namenjena za najzahtevnejše žarjenje, kaljenje in popuščanje predvsem močno legiranih jekel. Temperaturno območje delovanja je do 1320°C
Vse nadaljnje informacije vam nudi Šircelj v Operativni pripravi dela, telefon 320-441, int.: 352.

Iskra



Iskra Commerce, n.sol.o.

TOZD — Zunanji trg, n.sol.o.,
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

vabi k sodelovanju
sodelavca za opravljanje del in nalog za nedoločen čas

Uvozni komercialist

Pogoji:

- diplomirani strojni inženir
- 3 leta delovnih izkušenj
- aktivno znanje angleškega, ali nemškega jezika

Kandidati naj vlogo z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljejo v roku 8 dni po objavi na naslov: ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA, KADROVSKI SEKTOR, Topniška 58.

Zmaga Iskrašev

Moška ekipa Kibernetike in ženska ekipa Telematike zmagali na občinskem sindikalnem prvenstvu v tenisu

V Kranju se je 10. oktobra končalo ekipno občinsko sindikalno prvenstvo v tenisu. Tekmovanja je vzorno organiziral TK Triglav, potekala so vsak četrtek od 22. avgusta do 10. oktobra na teniških igriščih v Kranju. Nastopilo je 24 moških in šest ženskih ekip.

Ekipa so bile razdeljene po lanskoletnih rezultatih v tri skupine pri moških, ženske pa so tekmovala v eni skupini. Zanimiv je bil način tekmovanja, kjer so igrali na izpadanje po drugem porazu, s čimer so bili vsi udeleženci zelo zadovoljni, saj je vsaka ekipa odigrala najmanj dva dvoboja.

Iskraši smo imeli v tekmovanju 11 moških in dve ženski ekipi. Telematiko je zastopalo pet moških in ena ženska ekipa, Kibernetiko so zastopale štiri moške in ena ženska ekipa, ERO pa je nastopil z dvema moškima ekipama.

Ob tej priložnosti gre zahvala tudi tovarni Index iz Es-slingena, ki je omogočila nakup kvalitetnih teniških žog.

Zmagovalci

Moški A skupina: Kibernetika I.

Moški B skupina: Sava II.

Moški C skupina: Telematika RR

Ženske: Sava

Rajko Kožar

Ni treba teči, tudi hoja zaleže

Piše: prof. Drago Ulaga

Priporočilo, da je treba vsak dan hoditi, da je treba v naravo, na sprehod, je že prastaro. Menda ni zdravnika, ki ne bi priporočal hoje, ki ima veljavo najbolj redne in najbolj človeške »telovadbe«. Zdravniki stare šole so priporočali približno uro lagodne hoje na dan, sodobni zdravniki pa trdijo, da je to sicer koristno, vendar ne dovolj učinkovito za krepitev srca. Trdijo, da mora biti hoja vsaj nekaj minut hitra, kot da bi se nam zelo mudilo.

Nekateri dajejo kar recepte, na primer: med hojo morate 3 — 6 minut dolgo tako pohiteti, da se bo povzpela frekvenca srčnega utripanja na 140 na minuto. Povedano velja za odrasle, stare do 40 let. Kako hitro pa naj hodijo starejši? Tako hitro, da bo znašala frekvenca srčnega utripanja 130 za petdesetletnike, 120 za šestdesetletne, 110 za sedemdesetletne. Vsakdo si lahko sam izračuna stopnjo intenzivnosti, ki se izraža v naprezanju srčne mišice: od števila 180 mora odšteti število let in tako dobi predpisano frekvenco srčnega utripanja.

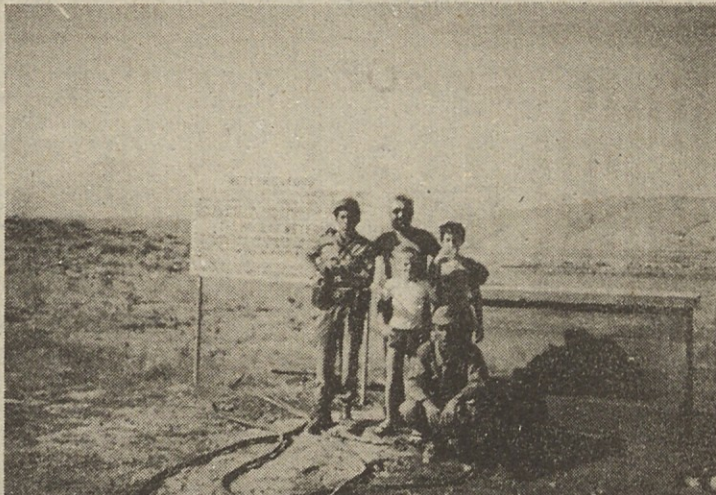
Recepti zdravnikov, ki delajo v raznih okrevališčih in zavodih za rehabilitacijo se sicer malenkostno razlikujejo, v bistvu pa so vendarle

enaki. Vsi priporočajo sprehod na svežem zraku, vmes pa tudi nekaj minut zelo hitre hoje. Tistim, ki ne morejo teči, priporoča slovenski kardiolog prof. dr. M. Horvat 1600 m hitre hoje na dan. Lahko pa se odločite tudi za kolesarjenje, za plavanje, ali tek na smučeh. Važno je, da upoštevate na začetku pravilo uvodnega ogrevanja, nato pravilo vztrajne aerobne vadbe (ki pomeni za organizem vsestransko poživitev s kisikom), dalje pravilo naprezanja (na pr. nekaj minut hitre hoje, ali teka), za konec pa postopen prehod na lagodno hojo (umirjanje).

Iz povedanega je razvidno, da so pri naši vsakdanji hoji za zdravje potrebne določene spremembe (variacije). Pobuda, da bi se med sprehodom tudi potrudili, je vredna premisleka. Ko pride človek v leta, se navadi na lagodnost, na počasno hojo in kratek korak. Nikoli več ne pohiti, nikoli več ne skoči. Odvadi se na vse, kar je narporno. Organizem peša hitreje, ker ni deležen potrebnih dražljajev v obliki treniranja. Zato priporočamo različne variacije pri hoji: hitrejši korak, daljši korak, sproščeno mahanje z rokami, izdatnejše sukanje ramen. In ko smo na prožnih gozdnih poteh prijetno ogreti, zakaj ne bi poskusili kdaj pa kdaj tudi teči in skakati?

Iskra Avtomatika

Spomini iz Turčije



Deželo kupcev je treba natančneje spoznat! Naše tretje družinsko potovanje v Tručijo je bilo letos namenjeno 5165 m visokemu Araratu. Kljub očitno dobrim stikom s turško vojsko smo zaradi znanih nemirov ostali v nižini, pri ogromni vdrtni, ki jo je leta 1920 povzročil meteor, na sami turško-iranski meji (v ozadju oba Ararata — veliki in mali).



»Ekspedicija Škorjak« v polni bojni opremi, obloženi kot prave turške mule, se odpravljamo proti tolažilnemu vrhu, 3891 m visokemu Erciye dag.



Osvojili smo ga naslednje jutro, 17. avgusta, po razburilni vetrovni noči, ki jo je naš novi šotorček dobro preстал. Izkazala sta se tudi sinova, Marko in Matej (13 in 10 let), da o ženi ne govorim. Enkratne pa so Iskrine vetrovke, v katerih smo pred 12 leti stali na Mont Blancu. Ararat nas še vedno čaka.

Boštjan Škorjak

